

12.2022
JG 26
#09

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand

FR-DE-EN
Traductions
Übersetzungen
Translations

VOGELAAR BEGIJN LE BLEU

Kijk! Een vogel

PROVINCIEGOUVERNEUR JAN SPOOREN

Op zoek naar
structurele oplossingen

CONCERTVIOLISTE JOLENTE DE MAEYER

'Violiste worden was geen
vooropgesteld plan'

Waar gaan al die
bomen komen?

FILMREGISSEUR LUKAS DHONT

Als het te *close* wordt

DE KETTING

Leander Meeuwis (23) uit Sterrebeek werd door Cato Stalpaert aangeduid om **de ketting** voort te zetten. Meeuwis is net afgestudeerd, blijft voorlopig hangen in Brussel, maar het is Sterrebeek dat hem voor altijd bindt met zijn vriendenkring.

INHOUD

- 06 Van Asse tot Zaventem
- 09 Jonge wind
- 17 Cultuurinterview
- 19 Bouwwerk
- 20 Vitale kracht
- 21 Mijn boek, mijn vriend
- 24 Cultuurinterview

'Sterrebeek verbindt ons'

Leander Meeuwis is opgegroeid in Sterrebeek en is er heel actief in het verenigingsleven. 'Ik ben lid van jeugdhuis Tonzent en ben al zeven jaar leider van de Chiro Mik Mak Sterrebeek, die een 150-tal leden telt. Ik speel zaalvoetbal in de sporthal van Sint-Stevens-Woluwe, in een club die we vorig jaar vanuit de Chiro hebben opgericht. De naam van de club? Mik Mak Tak Tik.'

'Niet alleen de zaalvoetbalploeg komt voort uit de Chiro. Samen met tien vrienden uit het Sterrebeekse verenigingsleven hebben we vijf jaar geleden onze eigen brouwerij opgericht. De naam? MAK Brewery. Deze hobby's verbinden ons voor het leven.'

Succesverhaal

'Het doel van de brouwerij is lekker bier maken, maar ook elkaar blijven zien in de toekomst. We willen elkaar niet uit het oog verliezen. Het begon met testbrouwsels in de potten van de Chiro. Daarbij verbeterden we telkens ons brouwsel. Dat lieten we dan op grotere schaal brouwen in een bestaande brouwerij. We verdelen ons bier via Delhaize, Carrefour, Prik & Tik en in een hele reeks drankenhandels en cafés over heel Vlaanderen, en zelfs op enkele plaatsen in Wallonië. Elke zaterdag organiseren we proeverijen in winkels. Het is een succesverhaal, waar we heel fier op zijn.'

De twee bieren die MAK Brewery brouwt, vielen al in de prijzen. 'Onze Tripel goudblonde *MAK es pruuve*' is op de European Beer Challenge bekroond als beste tripel van Europa met een dubbele

gouden medaille. En onze *MAKnifique*, een koperkleurig licht troebel bier van hoge gisting, won op de World Beer Challenge de bronzen medaille.'

Vliegtuigen

De stockageruimte van de brouwerij is gelegen aan de Leuvensesteenweg. 'Daar scheren de vliegtuigen van de luchthaven superlaag over. Impressionant, maar het stoort niet. Het is enkel een moment dat je niet met elkaar kan praten in onze loods. En blijkbaar heeft ook het bier er niet echt last van. We vertoeven graag in Zaventem. Er is veel veranderd de laatste jaren. Zo investeerde de gemeente fors in parken en het jeugdwerk. We zijn hier met ons gat in de boter gevallen. Er is heel wat jeugd- en sportondersteuning. Met de Chiro zaten we drie jaar in containerlokalen; nu hebben we nieuwe lokalen naast het jeugdhuis waar we vaak naartoe gaan.'

Wat brengt de toekomst? 'Ik ben net afgestudeerd als ID & Innovation Manager, een relatief nieuwe richting die draait rond creativiteit, innovatie en de menselijke kant van het ondernemen. Ik heb net een baan gevonden als co-teacher en vervolgcoach bij de OKAN klassen (onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers) in Don Bosco in Sint-Pieters-Woluwe. Daar zal ik andersstalige nieuwkomers mee ondersteunen bij het leren van het Nederlands en samen met hen kijken naar welke opleidingen ze kunnen volgen om aan hun toekomst te werken.' •

TEKST Joris Herpol – FOTO Filip Claessens

CULTUUR

Als het te *close* wordt

'Alsof onze maatschappij schrik heeft van alles wat zachttaardig en teder is.' In zijn ontroerende film *Close* vertelt Lukas Dhont over de sensuele vriendschapsband tussen twee jongens van 12 jaar.

EN OOK

- 05 Interview met provinciegouverneur Jan Spooren
- 14 Over de joodse begraafplaatsen in Brussel en de Rand
- 22 Aliskristel Ngoma 'Het recht zal zegevieren'

VERDELING RandKrant december wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppeem, Tervuren, Overijse en Hoeillaart.

10

'Violiste worden was geen vooropgesteld plan'

Ondertussen woont ze niet meer in de Vlaamse Rand, maar daar is het wel allemaal begonnen voor haar. Belgisch topvioliste Jolente De Maeyer over de liefde voor haar familie en de muziek, en de balans daartussen.

26

Kantfabriek (Vilvoorde)

31

12

Machines kleuren het straatbeeld

Het straatmuseum in Vilvoorde toont aan de hand van machines welke grote variatie aan industrieën in de stad aanwezig was. De machines staan op pleintjes en langs de straten, doorgaans in de buurt waar eertijds de fabriek stond.

Waar gaan al die bomen komen?

De overheid is tegen honderd in het uur bomen aan het planten. Dat er bos moet bijkomen staat buiten kijf, maar volgens nogal wat kenners gebeurt de bebossing niet altijd op de meest geschikte locaties.

Provinciegouverneur Jan Spooren

Op zoek naar structurele oplossingen

‘In veel randgemeenten nemen de uitdagingen op het vlak van gemeenschapsvorming, onderwijs, verstedelijking, veiligheid en mobiliteit toe. Zij krijgen niet de nodige financiering, faciliteiten en infrastructuur om deze problemen afdoende aan te pakken.’

TEKST Luc Vanheerentals – FOTO Filip Claessens

Dat zegt Jan Spooren, provinciegouverneur van Vlaams-Brabant. Het afgelopen jaar voerde hij, in het kader van zijn ronde doorheen de hele provincie, gesprekken met de gemeentebesturen van de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand. ‘De Rand wordt geconfronteerd met grootstedelijke problemen, maar moet het stellen met dezelfde financiële middelen als een klein Vlaams dorp’, zo zei ook Koen Van Elsen (CD&V), burgemeester van Asse, al eerder. Spooren onderschrijft deze uitspraak.

Randfonds

Het Toekomstforum Halle-Vilvoorde bereidt een nieuw dossier voor om de Vlaamse Rand en de omliggende regio het statuut van centrumregio te geven, wat financiële middelen vanuit het Gemeentefonds zou opleveren. De gouverneur vreest echter dat dit wel eens een proces van lange adem zou kunnen worden. ‘Een herverdeling van dit fonds impliceert immers dat andere gemeenten moeten inleveren. Het is goed dat minister Weyts (N-VA), bevoegd voor de Vlaamse Rand, werk heeft gemaakt van het Randfonds, maar dit is slechts een druppel

op een hete plaat en bovendien niet structureel. Als tussenstap zou men projectmatig en/of structureel extra middelen aan de Rand kunnen toewijzen in de beleidsdomeinen van onderwijs en zorg. Dit gebeurt overigens al ten dele’, zegt Spooren.

Integratie diversifiëren

Tijdens zijn gesprekken met de lokale bestuurders dook herhaaldelijk de moeilijke integratie van nieuwkomers op. Liefst 43,6% van de inwoners in de Vlaamse Rand is, volgens de Gemeentemonitor uit 2021, van buitenlandse herkomst. ‘Verschillende randgemeenten spraken ons aan over de moeilijkheid om hun inwoners mee te krijgen in een gemeenschappelijk verhaal. Dit wordt extra bemoeilijkt omdat een aantal nieuwkomers er slechts een relatief korte periode wonen’, aldus Spooren. In vele gemeenten wordt, met de hulp van onder meer vzw ‘de Rand’ en de cel Vlaams karakter van de provincie, ingezet op taalstimulering, taalscreening en een actief taalintegratietraject. Het bereiken van de nieuwkomers is, volgens Spooren, echter het grote probleem waarmee de besturen worden geconfronteerd.

‘Je bereikt deze mensen niet met een brief of een aankondiging in het infoblad, je moet hen persoonlijk benaderen. Als ze zich komen inschrijven, verloopt het contact soms wat moeilijk omdat ze in de eerste plaats met andere zaken bezig zijn, zoals het zoeken van een nieuwe woonst. Vaak wordt er ook te veel verwacht van de scholen waar de ouders hun kinderen naartoe sturen. Maar de hoofdopdracht van de scholen is pedagogisch van aard en vaak kampen de scholen in de Rand nu al met capaciteitsproblemen.’ Er zijn goedwerkende praktijken, zoals in Tervuren, dat taalonderwijs aanbiedt aan ouders die hun kinderen naar school brengen. ‘We moeten de inspanningen op vlak van integratie meer diversifiëren, onder meer naar het verenigingsleven dat hiervoor een goede context biedt. Zeker sportverenigingen trekken veel nieuwkomers aan. Ook daar stelt zich het probleem dat zij werken met vrijwilligers en vaak niet de menskracht hebben om hier specifiek op in te zetten.’

Dure woningen

Een andere bezorgdheid die Spooren tijdens zijn bezoeken aan de randgemeenten

registreerde, heeft betrekking op de hoge woningprijzen die het voor jongeren steeds moeilijker maken om in de eigen gemeente te blijven wonen. 'Het is een probleem waar niet direct een oplossing voor is. Omwille van het behoud van het groene karakter is er in de regio immers weerstand tegen het bouwen van veel woningen en appartementen. Zonder bijkomend woningaanbod zullen de prijzen van de huizen blijven stijgen. De Vlaamse Rand is op dat vlak eigenlijk slachtoffer van zijn eigen succes. Het is een van de mooiste gebieden in ons land waarvan het behoud van de groene, open ruimte is aangegeven. Qua woonbeleid moet vooral ingezet worden op sociale woningen, maar ook op een woonaanbod voor de looncategorieën die net te hoog zijn om daarvoor in aanmerking te komen. Lokale besturen zouden een deel van hun gronden onder de marktprijs kunnen aanbieden. In beide gevallen moet het gebruik van de band met de streek als toewijzingscriterium worden versterkt.'

Achterstand in de zorg

De achterstand in de zorg is een andere belangrijke bekommernis. Ondanks de bijkomende aanmoedigingen blijft er in verschillende zorgsectoren een grote kloof tussen het aanbod in Halle-Vilvoorde en het aanbod in het arrondissement Leuven. 'Vlaanderen bekijkt de financiering per provincie waardoor er een pervers effect ontstaat. Het provinciaal gemiddelde van Vlaams-Brabant wordt beïnvloed door de goede cijfers van de regio Leuven waardoor de andere helft van Vlaams-Brabant minder aandacht krijgt.' De hogere overheden moeten daarom bij de subsidiëring van zorginstellingen meer gebiedsgericht gaan werken. Het doorbraakproject Welzijn & Zorg van het Toekomstforum, dat via samenwerkingsprojecten tussen verschillende Vlaams-Brabantse organisaties de uitbouw van een netwerk nastreeft, volgt Spooren met belangstelling.

Veiligheid

Ook de veiligheid in de Rand blijft een heikel punt. De politiekorpsen worden geconfronteerd met een acuut tekort aan politiemensen. Net als het onderwijs wordt ook de politie in de Rand geconfronteerd met het grote tewerkstellingsaanbod in

Vlaams-Brabant, wat het moeilijker maakt dan elders om mensen aan te trekken. De provinciegouverneur verwijst naar het project dat zijn diensten vorig jaar lanceerden om meer mensen voor de Vlaams-Brabantse politiekorpsen aan te trek-

“ De Vlaamse Rand krijgt onvoldoende middelen om zijn grootstedelijke problemen aan te pakken.

ken. 'Omdat veel geïnteresseerden niet door de selectieproeven geraken, organiseren we vooraf een individueel begeleidingstraject. Dit gebeurt door agenten uit de korpsen waardoor er reeds in een vroeg stadium een band ontstaat. Het vergroot de kans dat ze na hun politieopleiding voor dit korps zullen kiezen. Ik ben ervan overtuigd dat deze aanpak op termijn de personeelsproblemen, ook in de Rand, voor een groot stuk zal oplossen.'

Mobiliteit

Op vlak van de mobiliteit gaan de zaken weliswaar vooruit, maar volgens de lokale besturen niet snel genoeg. 'Dit geldt voor alle grote infrastructuurwerken in ons land, gaande van Oosterweel over Spartacus in Limburg tot het Regionet in het Leuvense. Door het gebrek aan voldoende middelen en de zware procedures is het soms lang wachten, maar er is toch vooruitgang merkbaar', zegt Spooren. Hij verwijst hierbij onder meer naar de geplande werken aan de Ring rond Brussel en de uitbouw van het netwerk aan fiets-snelwegen. Een specifiek probleem zijn de klachten over het Brusselse mobiliteitsbeleid. 'Vaak worden de randgemeenten niet betrokken bij Brusselse plannen en stellen ze een

gewijzigde verkeerssituatie pas vast wanneer ze op het eigen grondgebied geconfronteerd worden met veranderde verkeersstromen en extra sluipverkeer. Ik wil actie ondernemen om de Brusselse beleidsinstanties te overtuigen om vooraf overleg te plegen over beleidsinitiatieven die een impact hebben op de randgemeenten en deze gemeenten tenminste op tijd te informeren.'

Samenwerking

Tot slot: wat denkt de provinciegouverneur van de suggestie van Jo Van Vaerenbergh, algemeen directeur van vzw 'de Rand', dat lokale besturen in de Rand meer dan vandaag moeten samenwerken? 'Mocht de Rand zich op eenzelfde manier organiseren als de districten in Antwerpen, dan zouden ze op eenzelfde manier gefinancierd en ondersteund kunnen worden', zegt Van Vaerenbergh.

'Ik stel vast dat er in de Rand reeds meer wordt samengewerkt. Het Toekomstforum speelt daarin een belangrijke rol. Er is ook een heel grote bereidheid tot samenwerking wat betreft de specifieke problemen van de regio en om gezamenlijk te lobbyen voor meer fondsen. Een goed voorbeeld is de Druivenstreek waar Hoeilaart, Overijse, Tervuren, Huldenberg en Bertem een subregionale werking hebben uitgebouwd. Burgemeesters en algemeen directeurs komen daar een keer per maand samen. Ze hebben een intergemeentelijke vrijetijdsdienst opgericht en overleggen over de mobiliteitsproblemen. In afwachting van fusies is dergelijke samenwerking meer dan nodig', zegt Spooren. 'Ik ben ook tevreden dat de faciliteitengemeenten in het Toekomstforum een actieve en positieve rol opnemen. De tijd dat ze zich afzetten tegen Vlaanderen lijkt voorbij.' ●

DE Auf der Suche nach strukturellen Lösungen

,In vielen Rand-Gemeinden nehmen die Herausforderungen in den Bereichen Gemeinschaftsbildung, Unterricht, Urbanisierung, Sicherheit und Mobilität zu. Sie erhalten nicht die notwendigen Finanzmittel, Einrichtungen und Infrastrukturen, um diese Probleme angemessen anzugehen.' Das sagt Jan Spooren, Provinzgouverneur von Vlaams-Brabant. Im vergangenen Jahr führte er im Rahmen seiner Rundreise durch die gesamte Provinz Gespräche mit den Gemeinderäten der 19 Gemeinden des Vlaamse Rand. Schwerpunkte: Finanzierung von de Rand, Integration und Zusammenleben, Wohnen, Pflege, Sicherheit, Mobilität und Zusammenarbeit.

© dl

Klimaatlimme landbouw

PAJOTTENLAND/ZENNEVALLEI Het Regionaal Landschap Pajottenland Zennevallei en de Boerenbond hebben hun project *Klimaatlimme Landbouw* afgerond. De twee organisaties werkten de voorbije twee jaar samen rond duurzame plattelandsontwikkeling. 'Met ons project Klimaatlimme Landbouw hebben we een aantal landbouwers uit de regio begeleid om duurzaam om te gaan met water en energie', vertelt Mieke Vercrujse van het Regionaal Landschap Pajottenland Zennevallei. 'Daarnaast wilden we de consumenten tonen dat landbouwers ook heel wat inspanningen leveren voor het klimaat en dat we hen kunnen steunen door korte ketenproducten te kopen.'

Een van de landbouwers die aan het project deelnamen, is Raf Van der Meulen uit Lennik. Met zijn vrouw runt hij het fruitbedrijf Mand Vol. Van der Meulen stapte een tijdje geleden mee in het initiatief Zonneboeren. 'Een klant kan opteren om voor 250 euro aan waardebonnen te kopen. Daarvoor mag hij in een periode van vijf jaar voor 300 euro fruit komen halen in de hoevewinkel. Zo wordt de

korte ketenconsumptie gestimuleerd', legt Van der Meulen uit. 'Met het geld van mensen uit de buurt kunnen wij dan investeren in zonnepanelen om meer hernieuwbare energie te produceren. Door zulke initiatieven helpen boeren en burens elkaar én het milieu.'

Het Regionaal Landschap en de Boerenbond blikken tevreden terug op wat er de voorbije twee jaar is gerealiseerd. 'Het begeleidingstraject was een succes, maar het gaat verder dan dat', zegt Alwin Loeckx, directeur van het Regionaal Landschap. 'We hebben een inspiratiegids uitgewerkt met een aantal goede voorbeelden. In die gids delen de landbouwers uit het traject de kennis die ze opdeden om zo andere landbouwers in de regio te inspireren. Dit project benadrukt dat landbouw en natuur twee handen op één buik zijn. Beide hebben elkaar nodig en zijn van essentieel belang voor de mensen. Een gezonde, duurzame landbouw kan enkel in een gezond en duurzaam landschap.' - TD

 www.facebook.com/klimaatlimmelandbouw

Minder restafval

INCOVO De gft-container die intercommunale Incovo invoerde in onder meer Grimbergen, Kraainem, Machelen, Meise, Vilvoorde, Wezembeek-Oppem en Zaventem mist zijn effect niet. 'In januari voerden we een gft-container in', vertelt Eddy Vranckaert, voorzitter van Incovo. 'Het succes was groter dan verwacht: maar liefst 19.000 gezinnen bestelden een container voor keuken- en tuinafval.' Ook de afvalcijfers varen er wel bij. 'De hoeveelheid afval dat wordt meegegeven in de duurdere groene restafvalzak is in vergelijking met vorig jaar sterk gedaald. Gemiddeld geven inwoners uit de Incovogemeenten één kwart minder restafval mee. In Meise is dat zelfs nog meer. Vilvoorde en Machelen kennen iets hogere afvalcijfers dan de meer landelijke gemeenten, maar dat is niet abnormaal. Ook bij hen is er een hele grote stap voorwaarts gezet. We verwachten dat deze resultaten de komende maanden nog beter zullen worden.' - TD

© dl

© dfl

Nieuwe parking aan station

LINKEBEEK Het station van Linkebeek krijgt een parking aan de overkant van de straat, op het grondgebied van Ukkel. De Brusselse gemeente legt momenteel de laatste hand aan het dossier voor de aanleg van het parkeerterrein. Ukkel mag van Infrabel, de eigenaar van het terrein, de werken uitvoeren en zal ze ook betalen. De parking komt boven op de overkapping van de spoorlijn parallel met de Sophoraslaan. Er komen tachtig plaatsen voor auto's en een fietsenstalling. De bussen van de MIVB zullen er ook hun eindhalte houden. De werken zouden in 2023 moeten starten en na drie maanden achter de rug zijn. Ook de omgeving van het parkeerterrein krijgt een make-over. Of het parkeren er gratis wordt, is nog niet beslist. - TD

Film in de Cinéclub

DROGENBOS In het Felix Art & Eco Museum in Drogenbos kan je voortaan elke tweede donderdag en zondag van de maand naar de film tijdens de Cinéclub. Het gaat om een initiatief van de gemeente Drogenbos. De gemeente wil haar vrijetijdsaanbod uitbreiden en met laagdrempelige activiteiten als de Cinéclub een nieuw publiek bereiken. Elke tweede donderdag van de maand is er om 19.30 uur een film voor volwassenen. Elke tweede zondag is het om 10.30 uur de beurt aan de kinderen. Bedoeling is om zoveel mogelijk Belgische films te vertonen. De komende weken staan onder meer Les Intranquilles (8/12), Binti (11/12), La Civil (5/1) en Marona (8/1) op de affiche. Volwassenen betalen 2 euro voor een ticket, kinderen 1 euro. Iedereen krijgt er een gratis zakje popcorn bovenop. Meer info vind je op de gemeentelijke website van Drogenbos. - TD

Aan de slag in de Rand?

VLAAMSE RAND/BRUSSEL Het wordt wel eens de Brusselse paradox genoemd: in onze hoofdstad is er zowel een hoog aantal werkzoekenden als een hoog aantal niet ingevulde vacatures. Dat zou vooral komen omdat veel werkzoekenden niet beschikken over de kwalificaties die werkgevers vragen. Het aantal jobs voor midden- en hogeschoolden is de laatste decennia enkel toegenomen, terwijl veel Brusselse werkzoekenden geen of hoogstens een diploma secundair onderwijs bezitten. Deze mismatch tussen vraag en aanbod geldt ook voor de arbeidsmarkt in de Rand. Ook daar raken veel vacatures niet ingevuld, terwijl de arbeidsreserve in de naburige hoofdstad toch groot is. Zelfs vacatures voor laaggeschoolden raken maar niet ingevuld. Het heeft dus niet enkel te maken met formele diplomavereisten, maar eveneens met taalverschillen, mobiliteitsproblemen en misschien wel met mentale grenzen. Het Brusselse informatie-, documentatie- en onderzoekscentrum BRIO werkte mee aan een studie van het Brussels Studies Institute ter zake en stelt de resultaten voor op een studiedag. De bedoeling is na te denken over het aanspreken van deze potentiële tewerkstellingspool. - KG

Studiedag Documentatiecentrum Vlaamse Rand & BRIO op vrijdag 27 januari 2023, 13.30 uur in GC de Zandloper (Wemmel). Inschrijven via www.docu.vlaamserand.be

DE MAAND

- De winteropvang voor daklozen in het voormalige Van Helmontziekenhuis in **Vilvoorde** opent van 1 december tot eind maart. Er zijn twaalf bedden beschikbaar.
- De broers Maxime en Lancelot Alsteens uit **Overijse** hebben, samen met Andy Gaban, de C1 Racing Cup van de 24 uren van Spa-Francorchamps gewonnen.
- De grootscheepse renovatie van het viaduct van **Vilvoorde** loopt bijna een jaar vertraging op omdat de werken complexer en duurder zijn dan gedacht. De werken zullen allicht in de loop van volgend jaar starten.
- Armoedevereniging Hart voor Mensen uit **Vilvoorde** is op zoek naar een nieuwe locatie voor haar voedselbedelingen. Op 31 december moeten ze hun tijdelijke locatie in de Bethaniekerk in Peutie verlaten.
- In **Dilbeek** werd de nieuwbouw van kleuterschool Jongslag met acht kleuterklassen en de gemeentelijke speelpleinwerking aan de Begijnenborre feestelijk ingehuldigd.
- De provincie Vlaams-Brabant investeert bijna 780.000 euro in de aanleg van twee delen van de fietssnelweg F217 in **Machelen**.
- Engie gaat opnieuw in beroep tegen de weigering van de vergunning voor de bouw van een gascentrale in **Vilvoorde**.
- Langs de Rubenslaan in **Vilvoorde** zijn 27 populieren gekapt voor de aanleg van een fietspad. Volgens de Werkvennootschap komen er 47 nieuwe bomen in de plaats. Natuurpunt vindt dat onvoldoende.

- De asfaltcentrale in **Grimbergen** mag niet overschakelen van aardgas naar diesel om goedkoper te produceren. Het gemeentebestuur ontving meer dan 200 bezwaarschriften tegen de omschakeling.
- De verkeersdienst van de politiezone WOKRA (**Wezembeek-Oppem / Kraainem**) heeft een niet gehomologeerde elektrische step in beslag genomen die meer dan 100 km/uur reed.
- In **Zaventem** is gewezen schepen en gedeputeerde Wiske Ockerman (82) overleden. Van 1988 tot 2000 was ze schepen voor de liberalen; van 2001 tot 2008 was ze gedeputeerde voor de provincie.
- Nicole Josy (76) van het bekende showbizzkoppel Nicole en Hugo is in **Wemmel** overleden na een val thuis.
- Vorig jaar waren er in Vlaams-Brabant 210 verkeersongevallen met schoolgaande kinderen.
- Maar liefst vijftien partners willen samen de **Woluwe** opwaarderen door haar plaats in het landschap terug te geven.
- Bond Beter Leefmilieu lanceert met verschillende actiegroepen uit de Vlaamse Rand de campagne *Wij liggen er wakker* van om de lawaaihinder en milieuverontreiniging veroorzaakt door de luchthaven van **Zaventem** terug te dringen.
- In **Zellik** is de eerste symbolische steen gelegd van het nieuwe vrijetijdscentrum op de site van de vroegere sporthal Molenbos en CC De Horinck.
- Om energie te besparen wordt de temperatuur van het water in het gemeentelijk zwembad Wauterbos in **Sint-Genesius-Rode** naar 26 °C teruggebracht.
- Met Periferik lanceren het Kaaitheater, CC Strombeek in **Grimbergen**, CC De Factorij in **Zaventem** en CC Westrand in **Dilbeek** een gezamenlijk programma met grote producties.
- De lancering van het nieuwe album *Pourriture Noble* van Zwangere Guy en Lander Gyselinck gaat gepaard met een nieuw lambikkier van Brouwerij 3 Fontein in **Lot**. - JH

Geen enkele minderheid heeft de meerderheid

BRUSSEL/VLAAMSE RAND Auteur, onderzoek-journalist en Brussel-gids Hans Vandecandelaere portretteert op de nieuwe website www.hyperdiversbrussel.be in 42 afleveringen Brussel in al zijn diversiteit. Vandecandelaere schreef in het verleden al boeken over Molenbeek en migratie in onze hoofdstad. Hyperdivers Brussel is het resultaat van maar liefst 160 interviews. 'Ik praatte vooral met professionals omdat ik van hen te weten wilde komen hoe diversiteit binnenwaait in allerlei uiteenlopende sectoren: van huisvesting over gezondheidszorg en onderwijs tot cultuur en jong zijn in Brussel. Ik wilde van hen ook horen wat er lukt en wat niet.'

'In Brussel heeft geen enkele minderheid de meerderheid en is het verschil de norm. Andere steden gaan ook die weg op, maar Brussel is koploper in België.' Vandecandelaere ziet in zijn reeks de hyperdiversiteit in Brussel als een bron van rijkdom, maar een hoeraverhaal is het zeker niet. 'De hyperdiversiteit die Brussel kenmerkt, heeft iets dubbel. Het kleurrijke maakt van Brussel een fascinerende wereldstad met een massa troeven, maar het brengt tegelijk heel veel uitdagingen met zich mee. Denk maar aan de wooncrisis, de armoede of de achteruitgang van de kennis van de landstalen bij de Brusselaars. Of te grote groepen die op school onvoldoende de landstalen leren, met alle gevolgen voor de doorstroming naar het hoger onderwijs of de arbeidsmarkt. De grote verschillen zorgen ook voor botsende visies. Ik hoef maar naar mijn eigen straat in Anderlecht te kijken. Die is de laatste jaren qua bevolkings-

© di

samenstelling enorm veranderd. Hier zijn mensen komen wonen die heel andere opvattingen hebben over hoe je je leven leeft en omgaat met je omgeving. En dus betekent samenleven ook continu onderhandelen.'

'Er borrelen veel vragen op uit mijn portret van de hyperdiversiteit. Ik heb zeker niet de pretentie om overal een pasklaar antwoord op te bieden. Zwartwerk is bijvoorbeeld een groot probleem in Brussel, maar die sector wit krijgen en komaf maken met uitbuiting, is heel complex. Daarom probeer ik de realiteit zo goed mogelijk te beschrijven, zodat anderen op die kennis verder kunnen bouwen.' Dat de uitdagingen die onze hoofdstad kent niet stoppen aan de gewestgrenzen stelt ook Vandecandelaere vast. 'Veel problematieken tref je - in mindere mate - ook aan in de Vlaamse Rand. Brussel en de Rand zijn nu eenmaal sterk met elkaar verweven. Op het vlak van mobiliteit bijvoorbeeld, maar ook op heel wat andere domeinen. Net daarom heeft iedereen er baat bij om Brussel te begrijpen. Met mijn reeks hoop ik op dat vlak iets bij te dragen.' - TD

f Op 15 december om 19.30 uur geeft Hans Vandecandelaere een onlinelezing over zijn reeks *Hyperdivers Brussel* via Zoom. Inschrijven is noodzakelijk en doe je via de zoekterm 'hyperdivers Brussel' op www.brukselbinnenstebuiten.be. Wie zich inschrijft, krijgt de dag van de lezing een link toegestuurd. Brukselbinnenstebuiten organiseert ook wandelingen met Hans Vandecandelaere. De data van de gidstoer *Brussel? Hyperdivers* vind je op hun website.

‘Meer begrip voor elkaar zou veel oplossen’

Cedric Demarche (20) is in Kraainem welbekend als ex-hoofdleder en huidig hulpleider van de Chiro en als secretaris van de jeugdraad. Momenteel geniet hij van het leven als student geneeskunde aan de Universiteit Brussel. Demarche pleit voor begrip, menselijk contact en doorzettingsvermogen.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Filip Claessens

Waar kijk je in het dagelijks leven vaak tegenop?

‘Tegen weinig zaken om eerlijk te zijn. Ik heb een richting gevonden die mij enorm interesseert waardoor ik graag naar mijn lessen ga. Daarnaast heb ik ook veel vrijetijdsactiviteiten, zoals lopen of naar een dansfeest gaan, waardoor er geen moment is waarop ik me vervel. In het weekend geniet ik ook van de tijd die ik met mijn familie doorbreng.’

Wanneer ervaar je geluksmomenten?

‘De momenten die ik samen met mijn vrienden van de studentenkring doorbreng. Het is een vriendengroep waarmee ik veel plezier beleef en waar ik mij volledig thuis voel. Er wordt voor elkaar zorg gedragen als er iemand eens een minder moment beleeft. Ondertussen heb ik al vele mooie herinneringen aan hen, zoals een reis naar Boedapest midden september.’

Wat maakt je ongelukkig?

‘Ik heb al meermaals opgemerkt dat veel mensen niet openstaan voor elkaars mening en zich niet in andermans schoenen kunnen verplaatsen, wat tot veel onbegrip leidt. Dat vind ik zeer jammer omdat wat meer begrip

hebben voor elkaar veel problemen zou kunnen oplossen.’

Wat is het beste dat de digitale wereld heeft voortgebracht?

‘De vele mogelijkheden om te communiceren met mensen die niet in je buurt leven. Een van mijn vrienden studeert al enkele jaren in Canada en met hem onderhoud ik het contact via messenger. Mocht de digitale wereld zich niet hebben ontwikkeld, zou het contact met hem hoogstwaarschijnlijk zijn verwaterd.’

Wie is je favoriete personage en waarom?

‘Rafael Nadal. Voor mij staat hij symbool voor doorzettingsvermogen. Nadat de meeste mensen dachten dat de carrière van Nadal voorbij was na de zoveelste zware blessure zette hij bij zijn terugkeer op de tennisbaan een reeks van 20 opeenvolgende overwinningen neer en won hij 22 Grand Slam wedstrijden tegenover slechts één verliesmatch.’

Wat is het meest speciale dat je persoonlijk al hebt meegemaakt?

‘Hoofdleder worden van Chiro Kraainem. Nadat ik op jonge leeftijd al leider was

geworden, had ik er niet bij stilgestaan dat de kans ook groot was dat ik later hoofdleder zou worden wanneer de generatie voor mij zou stoppen. Ik heb veel geleerd uit die ervaring en ben blij dat ik die kans heb gegrepen, ook al was het niet altijd even makkelijk.’

Wat wil je later worden?

‘Momenteel is het mijn doel om huisarts te worden. Ondertussen ben ik aan mijn derde jaar geneeskunde begonnen, dus ik ben goed op weg, maar heb ook nog een lange weg te gaan. Het beroep spreekt me aan omdat ik veel mensen kan helpen en veel sociaal contact heb. Daarnaast heb je ook een breed spectrum aan aandoeningen om te behandelen, wat minder het geval is in een gespecialiseerde richting.’

Wat was er vroeger beter?

‘De digitalisering heeft ook minder mooie kanten waarvan de gevolgen duidelijk merkbaar zijn. Informatie kan zich enorm snel verspreiden, maar hetzelfde geldt voor desinformatie en het is moeilijk om deze terug de wereld uit te helpen.’

Welk(e) serie/film/muziek/boek/beeld wil je iedereen aanraden?

‘Een lied voor Achilles geschreven door de Amerikaanse Madeline Miller vind ik een aanrader. Mythologie heeft me altijd geïnteresseerd en het taalgebruik in het boek is mooi.’

Wat is het mooiste plekje in je omgeving?

‘Het Jourdainpark. Het ligt vlakbij de Chiro-lokalen en biedt ontspanningsmogelijkheden voor alle leeftijden. Zo heb je er een speeltuin voor de kinderen, een voetbalveld voor de jeugd, prachtige wandelpaden en ook meerdere petanquebanen. In mijn periode bij de Chiro heb ik er vele leuke momenten beleefd. Ik vind het ook prachtig om het park in de verschillende seizoenen te zien veranderen.’ ●

Concertvioliste Jolente De Maeyer

‘Violiste worden was geen vooropgesteld plan’

Ondertussen woont ze niet meer in de Vlaamse Rand, maar daar is het wel allemaal begonnen voor haar. Belgisch topvioliste Jolente De Maeyer (38) over de liefde voor haar familie en de muziek, en de balans daartussen.

TEKST Anne Peeters – FOTO Filip Claessens

Vorig jaar rond deze tijd gaf je in je geboortedorp Merchtem een concert met het vioolconcerto van componist en Merchtemenaar August De Boeck. Hoe belangrijk is jouw vroegere dorp?

‘Heel belangrijk. Mijn ouders wonen er nog steeds, een van mijn broers ook. Mijn ouders zijn allebei van Wommel. Tot mijn vijfde heb ik daar gewoond. Toen zijn we naar Merchtem verhuisd. Heel mijn jeugd speelde zich daar af. Ik kom er nog vaak. Het voelt nog steeds als thuis.’

Op je vierde startte je met vioolles aan de muziekacademie van Wommel. Vind je de muziekinfrastructuur in de Vlaamse Rand goed? Zijn er genoeg mogelijkheden om muzikaal talent van jonge kinderen te ontwikkelen?

‘Ik kan alleen spreken over wat ik zelf heb ervaren. Mijn zus Karolien was zes jaar ouder dan ik, ze speelde al viool toen ik ermee begon. Ze volgde les bij Johan Lommelen in de academie van Wommel. Ik ging mee als

klein zusje. Johan had meteen door dat ik echt interesse had. Hij gaf ook les aan hele jonge kinderen, wat eigenlijk niet de normale gang van zaken is op een academie. Op mijn vierde verjaardag kreeg ik een viooltje. Zo ben ik begonnen. Ik kon nog niet lezen of schrijven, ik leerde spelen op mijn gehoor en mijn gevoel. Gelukkig had ik mijn zus en mijn mama die thuis met mij oefenden. Het verliep op een heel speelse, maar toch serieuze manier. Het ging meteen heel vlot. Vanaf mijn zesde deed ik mee aan wedstrijden. Wanneer ik aan de Koningin Elisabeth-wedstrijd meedeed, hebben ze ergens uit de archieven een filmpje opgeduikeld van toen ik vijf was. Toen kwamen die zaken nog op tv. (lacht) Als ik dat nu terugzie, denk ik: *Dat was wel heel jong*. Mijn dochter Mona is nu zes, dus nu kan ik een beetje vergelijken... Mijn kleine viooltjes van vroeger liggen hier nog, soms is ze er een beetje op aan het krassen. Mag ze viool spelen? Als ze echt wil, zal de vraag wel vanuit haarzelf komen. Het mag, maar het moet niet.’

Op je vierde begon je met viool, op je zesde deed je mee aan wedstrijden, op je veertiende ging je naar de Yehudi Menuhin School of Music in Engeland. Je internationale carrière begon eigenlijk toen al. Hoe heb je dat ervaren, zo jong?

‘De connectie met Yehudi Menuhin was er zelfs al veel vroeger. Ik heb hem ontmoet toen ik acht was. Ik had net een wedstrijd gewonnen en werd aan hem voorgesteld na een concert van zijn Yehudi Menuhin School. Hij nodigde me uit om naar zijn school te komen. Ik was heel jong en heb dat toen niet gedaan, maar het bleef wel hangen. En dan ging ik naar de middelbare school. Viool en piano spelen, bleek steeds moeilijker te combineren met Grieks-Latijn. Het was het begin van het inter-net en ik ging online op zoek naar informatie

“Mijn gezin en mijn muziek combineren zodat iedereen een vol en gelukkig leven kan leiden, is mijn grootste wens.”

over de Menuhinschool. Mijn ouders gingen akkoord om het een jaar te proberen, ik had niets te verliezen, ik kon altijd terug naar huis. Mijn ouders hebben me nooit gepusht, er zat totaal geen dwang achter. Ik ben gegaan en vond het er heel fijn. Na vier jaar ben ik ook in Engeland naar het conservatorium gegaan. Dat is allemaal heel intuïtief gegaan. Uit het ene volgde het andere. Ik heb nooit gedacht: *Nu word ik violiste*. Het was geen vooropgesteld plan. Ik heb gewoon mijn gevoel gevolgd.’

DE A musician from a tender age

She may no longer live in the Rand but that is where it all started for the leading Belgian violinist Jolente De Maeyer (38). You began playing the violin when you were four, entered competitions when you were six, and attended the Yehudi Menuhin School of Music in England when you were 14. That signalled the start of your international career. What kind of experience was that for someone so young? ‘I attended the Wommel Music Academy in the wake of my older sister. I still couldn’t read or write, I was learning to play by ear and instinct. It was a really enjoyable experience but we were expected to take our lessons seriously. Everything went very well right from the start. Later, when I took part in the Queen Elisabeth Competition, they dug up a video from somewhere in the archives showing me at the age of five. Looking back at that now, I can’t help but think: *That was really young*. But my parents never tried to push me, it all happened quite spontaneously.’

Je deed mee aan internationale wedstrijden en won verschillende prijzen voordat je in 2012 deelnam aan de Koningin Elisabeth-wedstrijd en werd geselecteerd voor de halve finale. Is deze Belgische vioolwedstrijd de wedstrijd der wedstrijden?

‘Ja, ze behoort tot de topwedstrijden. Je hebt nog de Tsjajkovski-wedstrijd in Rusland, maar de Elizabeth-wedstrijd... Daar hangt iets mythisch rond. Dat wordt ook internationaal

zo aangevoeld. Daaraan meedoen als Belg geeft natuurlijk extra druk. Ik ben blij dat ik het heb gedaan. Ik had er eigenlijk geen verwachtingen bij. Eke wedstrijd blijft toch een loterij. Je hebt de objectieve criteria, maar er hangt natuurlijk ook veel af van de appreciatie en de interpretatie van de jury. Dat moet je aanvaarden als je meedoet. Het is een heel intense ervaring. Je bent daar een jaar of langer mee bezig, het repertoire is zo uitgebreid. En het kan net zo goed zijn dat je er meteen uitligt. Het is niet alleen de wedstrijd, het is het hele proces dat eraan voorafgaat. Als je daar doorheen gaat, kom je er sowieso als een andere muzikant uit omdat je heel diep moet gaan.'

Je hebt als soliste opgetreden met grote orkesten. Daarnaast speel je ook in kleinere ensembles, vaak met je man, pianist Nikolaas Kende. Solist of ensemble: het is een heel andere manier van musiceren. Heb je een voorkeur?

'Het fijne aan de buitenlandse optredens met mijn man is dat je niet alleen bent. Een concerttournee doen als solist blijft een eenzame bezigheid. Samen concertreizen maken en herinneringen delen, hebben we ontzettend gemist tijdens de coronaperiode. Daarom vind ik de combinatie interessant. Ik hou van de afwisseling.'

Na een periode met veel optredens in de United States ben je weer in België geland. Je carrière is verbreed: van optreden naar ook lesgeven. Is dat een natuurlijke evolutie of een bewuste keuze?

'Ik geef les aan het conservatorium in Tilburg, heb mijn eigen viooklas aan het conservatorium in Antwerpen en ben artistiek directeur van strijkenensemble BRYGGEN. Je kiest natuurlijk wat je doet en wat niet, maar die zaken zijn eigenlijk gewoon op mijn pad gekomen. Veel muzikanten geven les naast hun werk op het podium. Dat brengt een soort stabiliteit. Ik heb altijd graag les gegeven. Het is een voorrecht dat ik dat aan twee conservatoria kan doen. BRYGGEN is een ander, heel specifiek verhaal. Dat was vroeger

het Kamerorkest Brugge, waarvoor ik werd gevraagd als artistiek directeur, maar eens het zover was, speelde het orkest zijn structurele subsidies kwijt. Het strijkorkest heeft nochtans een lange traditie. Het werd in 1970 door Patrick Peire opgericht als het *Collegium Instrumentale Brugense*. Het is een heel bijzonder orkest: alleen strijkers zonder dirigent. Dat geeft veel vrijheid die je niet terugvindt in een symfonisch orkest. Je kan dieper ingaan op details en verder gaan in het repetitieproces. Ik heb me hiervoor geëngageerd en het heeft me bloed, zweet en tranen, en veel hard onbetaald werk gekost, maar ik ben blij dat ik kan zeggen dat we voor de periode 2023 tot 2027 opnieuw structureel gesubsidieerd worden. Het orkest is gered. Nu kunnen we terug groeien. Ik kijk uit naar de komende jaren.'

Wat staat er op de planning?

'BRYGGEN natuurlijk! En: in 2023 vormen mijn man en ik al twintig jaar een muzikaal duo; wat zijn we toch jong begonnen! Er staan dus heel wat optredens gepland. Het lesgeven is een constante. Da's fijn, die vaste momenten. De rest beweegt daarrond; concerten in duo, het orkest,... Kortom, het leven van een freelance muzikant.'

Ⓢ **NAAM** Jolente De Maeyer – **WOONPLAATS** jeugd jaren in Wemmel en Merchtem, woont nu in Antwerpen – **BEROEP** concertvioliniste

Hoe combineer je dat met kinderen? Hoe hou je de balans in evenwicht?

'Onze zoon gaat naar de eerste kleuterklas, onze dochter naar het eerste leerjaar. Dat zijn grote momenten voor een gezin. Ik wil de best mogelijke mama zijn en ze goed begeleiden, maar eerlijk: soms is het te veel. Het valt soms moeilijk te combineren, zeker zoals nu met BRYGGEN. Dat wordt groter met de week. Nikolaas begrijpt dat. Hij is ook muzikant en weet wat zo'n leven inhoudt. Gelukkig hebben we voldoende flexibiliteit. We wisselen elkaar af om de kinderen van school af te halen. En we hebben onze ouders die ook meehelpen. Mijn familie, mijn gezin, mijn kinderen: zij staan op de eerste plaats. Alles combineren zodat iedereen een vol en gelukkig leven kan leiden, is mijn grootste wens. En daarnaast mooie dingen zien en ervaren, reizen. Daarvan kan ik opladen. Reizen wordt wat moeilijker. Als de kinderen baby's waren, namen we ze gewoon mee en lagen ze backstage bij een babysit, maar dat kan nu natuurlijk niet meer. Bij collega-muzikanten met grotere kinderen zie ik dan weer dat andere dingen kunnen. Alles op zijn tijd.' ●

Waar gaan al die bomen komen?

Het plan van de Vlaamse Regering is duidelijk. Tegen 2024 moet er 4.000 ha bijkomend bos worden aangeplant, met ook extra bomen in de Rand. Daarmee wil Vlaanderen opklimmen uit de onderste regionen van landen met weinig bos.

TEKST Herman Dierickx - FOTO Filip Claessens

Twee jaar voor de deadline sputtert de motor om deze ambitie waar te maken. De teller blijft een eind onder de 1.000 ha steken. Het belangrijkste probleem stelt zich, volgens bevoegd minister Zuhail Demir (N-VA), bij de pachtwetgeving. Die zou te rigide zijn om landbouwgronden te bebossen. Onlangs werd er in het parlement een meerderheid gevonden om de pachtwet te wijzigen waardoor de omzetting van landbouwgrond naar bossen wordt versoepeld.

Intussen blijft de overheid naarstig op zoek naar grond voor bos. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) heeft zich geëngageerd om 1.250 ha voor zijn rekening te nemen, Natuurpunt 700 ha. Ook de Regionale Landschappen, Bos+, de Bûmplanters en zoveel anderen zetten hun beste beentje voor. Gezien de hoogdringendheid woedt de zoektocht naar grond in alle hevigheid. Volgens sommigen zelfs iets te hevig. Dat er bos moet bijkomen staat buiten kijf, liefst nog meer dan de vooropgestelde 4.000 ha, maar volgens nogal wat wetenschappers en terreinmensen gebeurt de bebossing niet altijd op de meest geschikte locaties.

Op zoek naar geschikte plaats

Bomen groeien moeilijk op natte gronden, dus dat is geen goede keuze. Landbouwgrond met te hoge fosfaatconcentraties is ook geen goed idee, want het duurt eeuwen vooraleer daar een ecologisch volwaardige vegetatie op groeit. Bomen planten op historische graslanden is geen goede optie omdat deze biotopen zeldzaam en kwetsbaar zijn, en dus niet mogen verdwijnen ten voordele van kunstmatige bossen. Voor heidegebieden idem dito. Globaal gesteld: we leggen beter geen bossen aan op plekken waar nooit bos heeft gestaan of toch minstens niet tot de tijd van Graaf de Ferraris (1775), toen die zijn gedetailleerde kaarten van België maakte.

Ons systeem om bossen aan te planten ligt dwars. We doen het op een 'onnatuurlijke' manier met veel boompjes tegelijk in de grond. Sommigen spreken eerder over een bomenakker in plaats van over een bos. Natuurlijke verbossing van daarvoor geschikte gronden zou minstens even snel gaan en veel meer ecologische waarde opleveren. Kunstmatig aangeplante

bossen hebben het belangrijke nadeel dat alle bomen ongeveer even oud en dus plaaggevoelig zijn. Ze vormen een kunstmatige bovenlaag waaronder zich te weinig spontane kruiden en struiken vestigen. De geschikte schimmels en bacteriën ontbreken om de jonge boompjes tot gezonde bomen te laten uitgroeien. De spontane kolonisering door schimmels gebeurt traag, zeker op percelen waar nooit eerder bomen groeiden. Het uitgangspunt van de Afdeling Onroerend Erfgoed van de Vlaamse administratie is

“ Dat er bos moet bijkomen staat buiten kijf, maar volgens nogal wat kenners gebeurt de bebossing niet altijd op de meest geschikte locaties.

dat bij het bebossen van percelen naar de landschappelijke context moet worden gekeken. De gewenste bosuitbreiding moet zoveel mogelijk op historisch verantwoorde

plaatsen gebeuren en rekening houden met de landschappelijke structuren. Het bebossen van waardevolle kleinschalige landschappen met veel graslanden of van open akkergebied is niet wenselijk. Zowel Natuurpunt als het ANB zijn voorstander om nieuwe bomen te planten op percelen die grenzen aan bestaande bossen.

Moeilijke keuzes

De honger naar grond is groot. Ook in de Rand. Toen de populieren in de Maalbeekvallei in Grimbergen een vijftal jaar geleden kaprijp waren, stond men voor de keuze: nieuwe bomen aanplanten of teruggaan naar de historische versie van de zone die eeuwenlang bestond uit bloemenrijke, natte graslanden in het beheer van de Abdij. De visie om alles in zijn oorspronkelijke staat te herstellen, werd uiteindelijk van tafel geveegd. Daardoor verdween een van de belangrijkste kwelgebieden van de gemeente definitief van het toneel. De ontwateringsgrachten moeten vandaag het vele kwelwater naar de Maalbeek afvoeren. Gevolg: de historische biotoop van nat grasland is vol gezet met inheemse bomen en struiken die daar niet gelukkig zijn omdat het er te nat is. Ook de plannen om er deels een speelbos aan te leggen, liggen klaar. En dat te midden van kwelgebied dat bekend staat als één van onze kwetsbaarste habitat. Dat is niet zo'n goed idee.

De gemeente Merchtem wil 7 ha bos aanplanten op de Hoge Wei. Vanaf 1770 heeft daar nooit een bos gestaan. Het gaat om historische graslanden die wettelijk beschermd zijn. Maar de druk om die 4.000 ha bos te realiseren, is immens. En zo vervangen we waardevolle biotopen door een minderwaardige bomenverzameling die zelfs binnen honderd jaar nog geen bos zal zijn. Ook daar komt er een speelbos te midden van overstromingsgebied. Dat levert enkel verliezers op: er komt geen volwaardig bos, de precare graslandbiotoop gaat verloren en de eeuwenoude historisch-culturele waarde verdwijnt. Meer bossen aanleggen, is zeker een goed idee; wel is het voor een goed ecosysteem raadzaam om goed na te denken over waar die bomen worden aangeplant. •

📍 dorpskern Gooik

Hoe ziet onze ruimte er binnen 25 jaar uit?

Na jaren van overleg met de lokale besturen en de Vlaamse overheid keurde de provincieraad begin oktober het ontwerp van Provinciaal Beleidsplan Ruimte goed. Het plan duidt de richting aan waarin Vlaams-Brabant zich de komende 25 jaar ruimtelijk wil ontwikkelen.

TEKST Luc Vanheerentals - FOTO Filip Claessens

In een context van een verouderende bevolking, een stijgend aantal verplaatsingen, het onder druk staan van ecosystemen en de doelstelling om de provincie tegen 2040 klimaatneutraal te maken, zijn zuinig ruimtegebruik, kernversterking en ruimte voor natuur en water de kernwoorden. Over dit ontwerp wordt vanaf begin december nog gedurende drie maanden een breed openbaar onderzoek georganiseerd. Betrachting? Een definitieve versie in 2023.

Wat zegt het plan?

Er moet maximaal geïnvesteerd worden in vernieuwing en verdichting van de bestaande bebouwing in de woonkernen. Woonkernen in de directe omgeving van HOV-haltes (hoogwaardig openbaar vervoer) zijn hiervoor het meest geschikt. Ook in andere kernen kunnen er nieuwe woningen bijkomen mits een voldoende aanbod aan dagelijkse voorzieningen. Door dergelijke woonkernen te versterken wil men het aantal verplaatsingen met de auto beperken ten voordele van wandelen en fietsen.

Stads- en dorpskernen moeten verkeersluw worden en ruimte creëren voor deelwagens, deelfietsen, oplaadpunten voor elektrische voertuigen, aangepaste infrastructuur voor zelfrijdende shuttles,... De uitbouw van HOV-knooppunten vormt de *harde ruggengraat* van de toekomstige ontwikkelingen. Om de verplaatsingen tussen steden te verduurzamen, voorziet de provincie

fietssnelwegen en de uitbouw van regionale HOV-lijnen. Ook bedrijventerreinen moeten op die manier goed bereikbaar worden. Nieuwe economische activiteiten moeten aansluiten bij de luchthaven, de Leuvense kennisregio en delen van de Vlaamse Rand.

Open ruimte

Daarnaast wil het plan de open ruimte maximaal beschermen voor landbouw, recreatie en natuurbeleving. De rivier- en beekvalleien, bossen, landbouwgebieden en de ecologische verbindingen vormen de *zachte ruggengraat* van de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Het plan wil de samenhang tussen deze gebieden optimaliseren. Ook landbouwgebieden moeten zoveel mogelijk aaneengesloten blijven. Er is plaats voorzien voor recreatie en landbouw op voorwaarde dat ze geen schade toebrengen aan waardevolle ecosystemen.

De beleidsprincipes uit dit Provinciaal Beleidsplan Ruimte zijn richtinggevend voor de toekomstige ontwikkelingen. 'In tegenstelling tot de hiërarchische relatie die er vroeger was tussen de Vlaamse, provinciale en lokale structuurplannen is dit provinciaal plan het resultaat van jarenlang overleg tussen de drie beleidsniveaus. Het bevat geen afbakening van bestemmingen op het terrein, maar zal bijvoorbeeld wel bepalend zijn als de provincie advies moet uitbrengen over lokale ruimtelijke uitvoeringsplannen', zegt gedeputeerde Ann Schevenels (Open VLD). •

De joodse begraafplaatsen rond Brussel

Bloemen noch kransen

Dilbeek, Kraainem en Ukkel. Wat hebben deze gemeenten gemeen? De doden van de joodse gemeenschap, die er hun laatste rustplek vonden. De grafstenen vertellen het verhaal van de joodse gemeenschap in Brussel.

TEKST Koen Demarsin – FOTO Filip Claessens

Nadat de Tweede Wereldoorlog in 1944 tot een eind was gekomen, kon het land beginnen met de schade opmeten. Een nieuwe start was niet evident en al zeker niet voor de joodse gemeenschap van Brussel. Hun *Société Assistance Inhumation* kreeg in datzelfde jaar in Dilbeek een perceel ter beschikking grenzend aan de gemeentelijke begraafplaats. Een teken dat ook voor de joden het leven weer op gang kwam. Twee jaar later namen ze de Dilbeekse begraafplaats in gebruik, maar begroeven ze ook in Kraainem een eerste dode op een eigen begraafplaats.

Begraafplaatsen voor iedereen

Om de band tussen de joodse gemeenschap en de Rand te begrijpen, moeten we terug naar het Brussel van 1867. In dat jaar nam de gemeente Ukkel een nieuwe begraafplaats aan de Dieweg in gebruik. Brussel groeide snel en het oude dorp was in de 19e eeuw deel van de stad geworden. De bevolking explodeerde zowat, maar de onmiddellijke aanleiding voor de aanleg van de begraafplaats was een grote cholera-epidemie die de stad het jaar voordien had getroffen. Na afloop namen Brussel en haar omringende gemeenten maatregelen om de leefomgeving te verbeteren, waaronder de aanleg van nieuwe begraafplaatsen.

Zo ook in Ukkel. Hier kwamen de grote namen uit de Brusselse en Belgische geschiedenis te liggen, zoals conservatief politicus

Charles Woeste of architect Jean-Pierre Cluysenaer. Hun grafmonumenten zijn overdadig en verbeelden in neostijlen en art nouveau de opgang van de natie. Hun grafmonumenten lezen als bladzijden uit een vaderlands geschiedenisboek met daarin een bijzondere katern voor de joodse gemeenschap.

Achteraan de begraafplaats liggen de perken waar zij haar doden kon begraven. Toch was de aanwezigheid van deze gemeenschap hier geen evidente, want het is pas kort daarvoor, in 1859 om precies te zijn, dat de liberale regering van premier Frère-Orban het beheer van de begraafplaatsen aan de gemeenten toevertrouwde. Door het eenvoudige feit dat het niet meer de plaatselijke kerkfabrieken waren die het beheer ervan verzorgden maar de gemeentebesturen konden ook andere geloofsovertuigingen op de begraafplaatsen terecht. Zo waren joden niet langer verplicht om een eigen begraafplaats in te richten. Van deze gelegenheid zouden zij snel gebruik moeten maken, want in 1877 stond de Brusselse joodse gemeenschap voor een probleem: haar begraafplaats in Sint-Gillis was te klein geworden. Ze moest op zoek naar een nieuw perceel waar zij niet alleen haar doden kon begraven, maar waarvan ze ook zeker was dat ze eeuwigdurende concessies kon afsluiten, een belangrijke voorwaarde voor heel wat joodse families. De keuze voor Ukkel is mogelijk versneld dankzij de band die de liberale burgemeester

Louis De Fré onderhield met Elie-Aristide Astruc, toenmalig opperrabbijn van het Centraal Israëlitisch Consistorie. Het kwam tot een overeenkomst die de gemeente geen windeieren legde, want de meeste joden die zich lieten begraven, kwamen niet uit de gemeente en moesten het dubbele tarief neerleggen voor hun eeuwigdurende concessie. Mettertijd werd de begraafplaats voor een derde gevuld met joodse bijzettingen, de grootste van Brussel in de vroege 20e eeuw. De scheiding tussen niet-joodse en joodse graven in de Dieweg is vaag. De praalgraven in de hoofddreef vloeien organisch in elkaar over. Er zijn graven die een eigen symboliek dragen zoals afbeeldingen van thorarollen, een Davidsster of twee handen, maar het valt vooral op hoe gelijkend joodse en niet-joodse graven vaak zijn. De rijke graven zijn net zo pompeus en niet zelden van de hand van architecten als Victor Horta, Paul Hankar of Henry Van de Velde. Met het strenge verbod op het maken van beelden van goden of mensen wordt flexibel omgesprongen. Medaillons met portretten van de gestorven familieleden zijn geen uitzondering. De joodse gemeenschap lijkt op te gaan in de jonge groeiende natie.

“ Meer dan 140 jaar na de eerste joodse bijzetting in de Dieweg bereiken we opnieuw het punt waarop het ooit begon: met plaatsen waar zowel niet-joden als joden samen worden begraven.

De joodse gemeenschap kreeg in het jonge België een bijzondere plaats toebedeeld. In het hart van de Brussel ligt haar grote synagoge langs de Regentschapsstraat in gezelschap van het Rekenhof, het Museum voor Schone Kunsten en het Justitiepaleis.

📍 begraafplaats Dilbeek

In het liberale België was er ruimte voor een joodse gemeenschap die de aard van de staat mee in de verf zette. In 1889 schilderde Eduard Brandon een doek dat zich in de grote synagoge afspeelt. De *menora*, de zevenarmige kandelaar, is prominent aanwezig. Aan weerskanten van de synagoge houden mannen keurig uitgedost en met buishoed, en jongens in het zwart, de blik op de lezenaar gericht. Het gebouw zit vol. De sfeer is plechtig en ernstig. De titel van het werk luidt *Gebeden voor Leopold II, Koning der Belgen, in de synagoge*. De joodse gemeenschap staat met volle overtuiging ten dienste van koning en staat, vertelt het werk ons. De gemeenschap stelt niet alleen zichzelf voor, maar ze neemt een publieke plek in, in het hart van de stad en op de plaats van de macht.

Vervreemding

Het einde van de 19e eeuw bracht niet enkel schittering. De vorming van de natiestaten en de nood om daarbinnen eenduidige identiteiten te vormen, maakte de aanwezigheid van bevolkingsgroepen die moeilijk tot die eenheid te herleiden waren niet evident. Dat ondervonden ook de joodse gemeenschappen in verschillende Europese landen. In 1894 raakte Frankrijk in de

ban van het Dreyfusschandaal, waarin de Frans-joodse officier valselyk van spionage werd beschuldigd.

Twee jaar na dit voorval schreef Theodor Herzl een pamflet die een mijlpaal werd in de geschiedenis van het joodse denken. Herzl, afkomstig uit het Hongarije van de Habsburgers, was onder de indruk van het antisemitisme dat hij om zich heen zag grijpen en waarvan hijzelf slachtoffer was geworden. Hiervan aangedaan verliet hij de gedachte dat joden volledig konden opgaan in de westerse cultuur, zoals vele van zijn tijdgenoten probeerden te doen. In een omgeving waarin de natiestaat centraal stond, kon de oplossing voor dit probleem ook alleen gezocht worden in het ontstaan van een eigen staat waarin joden zelf de natie vormden en waarin ze geen rekenschap dienden af te leggen. In *Der Judenstaat* beschreef hij deze oplossing en zaaide er mee de kiemen van de zionistische beweging die na de Tweede Wereldoorlog tot de oprichting van Israël zou leiden.

De anti-joodse gevoelens leidden zelfs tot echte verdrukking toen in Rusland antisemitische pogroms de joodse gemeenschappen op de vlucht dreef naar het westen. België, dat in 1830 het jodendom als erediens had erkend, was voor deze

vluchtelingen een aantrekkelijke bestemming. Tot aan de Tweede Wereldoorlog trokken vele joodse migranten en hun families naar België met een stijgende bevolking tot gevolg. Aan de vooravond van de oorlog waren er in ons land ongeveer 100.000 joden waaronder 35.000 in Brussel, terwijl hun aantal aan het begin van de 19e eeuw voor heel het land rond de 800 lag. Met hun komst werd de joodse gemeenschap ook diverser. De Asjkenazische levensstijl van de Oost-Europese migranten leek in de verste verte niet op die van de vaak geassimileerde joden uit Brussel. De nieuwe inwijkelingen herkenden zich niet in het Belgische verlichte Consistorie en richtten eigen gemeenschappen op. Het mondaine Brussel en het ruwe Oost-Europese land waren twee aparte werelden en daar kon een gedeelde overtuiging niet veel aan veranderen.

Versteende migratie

De groei van de joodse gemeenschap deed de nood aan begraafplaatsen stijgen. In de Dieweg was er in 1927 al een tekort aan plaats. Ook de oude Societé Assistance Inhumation, die sinds 1878 instond voor de begraving en die bestuurd werd vanuit het Centraal Consistorie van België, kon niet meer aan de vraag voldoen. Dit leidde in 1922 tot de oprichting van de nieuwe begraafvereniging Chessed Chel Emeth. Zij verwierf een perceel op de begraafplaats van Etterbeek dat op het grondgebied van Wezembeek-Oppem ligt. Ook in Oudergem konden de joden intussen terecht.

Brussel groeide als stad en als metropool en dat werd ook in de begraving duidelijk. Achteraan op de Everse begraafplaats liggen de eregraven van de notabelen. Op het joodse perk kregen de notabelen even grote monumenten als op het ereperk ernaast, maar toch was er iets veranderd. Anders dan in Ukkel gaan de graven niet meer

Ⓜ begraafplaats Ukkel

ongemerkt in elkaar over, maar scheidde het joodse perceel zich subtiel af van de andere perken. De joodse gemeenschap assimileerde niet meer zoals in Ukkel, maar ze werd een eigen gemeenschap. Ook de wijzigende verhoudingen in de gemeenschap komen scherper naar voor. Naast plaatselijke namen als Brilleslyper of Lelyveld en Van Straten in Ukkel, valt het grote aantal Duitse en Oost-Europese namen op. Zo helt het zwaartepunt van de joodse gemeenschap stilaan over naar het oosten. Weliswaar zijn de kleine en grote graven met hun arduinen zerken en bronzen belettering nog gelijkend met niet-joodse graven, maar het toevallige verdwalen zit er niet meer in. Herzls roep naar eigen identiteit komt in stilte dichterbij.

Na de oorlog begint de opbouw van de natiestaten, waarin de West-Europese joden zich een kamer hadden toegeëigend, scheuren te vertonen. Ook in ons land. België wordt minder het bindmiddel en meer het territorium waarop culturele en sociale groepen een plaats zoeken en zelfs in concurrentie treden. In dit giftige klimaat delft de joodse gemeenschap het onderspit. Haar merites waren tot een nadeel geworden. Assimileren is niet meer gewenst, want het was verdacht en manipulatief. De offers die ze brachten en hun verdiensten volstonden niet meer in een radicaliserende omgeving die een zondebok

zocht om de economische malaise van de jaren 30 te bezweren. De rest is geschiedenis. Kort na de oorlog in 1945 stelde de gemeente Ukkel de begraafplaats van de Dieweg buiten gebruik. De inwoners van Ukkel zochten na de oorlog een nieuwe begraafplaats in het gehucht Verrewinkel. De joodse gemeenschap ging zelf op zoek naar een eigen plek, want ook de begraafplaats in Oudergem was stilaan vol en enkel in Etterbeek waren er nog uitbreidingsmogelijkheden. Een band met de oude Brusselse gemeentes waarvan zij vroeger deel uitmaakten, was niet meer noodzakelijk. Nieuwe plaatsen vonden ze in de Rand rond Brussel, in Dilbeek en Kraainem.

Geen bloemen, geen foto's

De vroege joodse graven in Dilbeek en Kraainem lijken misschien nog op niet-joodse graven, maar dit veranderde in de decennia daarop. Dit is vooral goed zichtbaar op de begraafplaats van Kraainem, waar graven vormen aannemen van bollen, tabernakels, boeken of Davidssterren. De begraafplaats van Dilbeek is soberder. Maar op beide begraafplaatsen is de verdere evolutie naar een eigen identiteit met een strenger uitzicht merkbaar. En al zijn er doorsteekjes naar de gemeentelijke begraafplaatsen ernaast, ze hebben een eigen toegang of worden gescheiden door een muur.

'Il est strictement défendu de fleurir les tombes et de placer des photos sur les monuments funéraires... Chessed Chel Emeth se réserve le droit d'enlever les objets litigieux.' Geen bloemen, geen foto's. In Kraainem vindt de begraafvereniging er geen doekjes om. De traditionele begraving kwam steeds nadrukkelijker in handen van meer conservatieve groeperingen, die niet alleen een grote afscheiding van andere geloofsovertuigingen nastreefden, maar die er ook striktere religieuze principes op nahielden. Al snel na de ingebruikname verdwenen de foto's van overledenen die de eerste graven nog kenmerkten. Het strenge voorschrift is ook elders regel geworden, zoals in Dilbeek. Wat nog van versieringen overblijft, zijn de herkenbare oude tekens als de menora of de Davidster. De Europese sterftedata worden vaak vervangen door deze van de joodse kalender.

Pendelbeweging

Als gewoonten regels worden en regels een dwingend karakter krijgen, groeit er vaak weerstand. Niet iedereen herkende zich in de strengere begraafpraktijken. Niet iedereen wenste via een aan een synagoge verbonden vereniging begraven te worden. Bovendien werden joden die niet de volledige joodse familielijnen volgen niet op de traditionele perken aanvaard. Voor sommige nabestaanden is nabijheid belangrijker dan de plek in de gemeenschap, waardoor ze opteren voor een graf in Brussel in plaats van op een strikt joods perceel en vonden families hun weg naar andere begraafplaatsen in het Brussels Gewest, bijvoorbeeld op de joodse percelen van de multi-confessionele begraafplaatsen van Anderlecht, Vorst en vooral Schaarbeek. Brussel werd de laatste decennia steeds diverser waardoor de vraag naar aangepaste begraafplaatsen steeg.

Meer dan 140 jaar na de eerste joodse bijzetting in de Dieweg in 1879 bereiken we daardoor opnieuw het punt waarop het ooit begon: met plaatsen waar zowel niet-joden als joden samen worden begraven. De pendel van de geschiedenis slaat daarmee opnieuw terug de andere kant uit. Maar anders dan toen, is dat de verschillen in opvattingen binnen de gemeenschap zichtbaarder aanwezig zijn. De diversiteit van de joodse gemeenschap weerspiegelt zich nu ook in de laatste resten die ze nalaat aan het eeuwige herdenken. ●

Virtuoze oefening in empathie

Woelige tijden vragen om verlossing, moet Dimitri Leue gedacht hebben. Het is het vertrekpunt van zijn nieuwste voorstelling *Messia* waarin hij de scène deelt met Jennifer Heylen.

TEKST Lene Van Langenhove – FOTO Diego Franssens

Het begon met een ontmoeting met Heylen. ‘Ik was gecharmeerd door haar energie. Ze heeft onwaarschijnlijk veel humor en een ongelooflijke naturel. Ik vroeg haar of zij al toneel had gespeeld. Toen ze antwoordde van niet, vroeg ik of ze daar voor openstond en of ik voor haar een toneelstuk mocht schrijven.’ Dat mocht. Leue vertrok van wat hij Heylen wilde zien spelen. ‘Heel snel kwam het idee dat ik van haar de nieuwe profeet wou maken, dat de wereld wordt gered door iemand zoals zij: een jonge vrouw met een huidskleur die men doorgaans niet toedicht aan profeten.’

De nieuwe wereld zal inclusief zijn of niet zijn. Uit de vijf grote wereldreligies heeft Leue zijn eigen profeet geboetseerd. Zelf speelt hij de mens die na een traumatische gebeurtenis zijn geloof heeft verloren. Zet dat personage tegenover de messias en het belooft een gesprek vol tegenstellingen te worden.

Grote problemen worden klein

Toch mag je heel wat empathie en humor verwachten. Ook de muzikanten geven lucht aan de voorstelling en plaatsen alles in perspectief. ‘Zij zijn eigenlijk het engelenkoor dat commentaar geeft op wat er gebeurt. Hoe erg onze problemen hier op aarde ook zijn, als je afstand neemt worden ze klein, verdwijnen ze. Daarom heb ik ervoor gekozen dat het engelenkoor

alles mag relativeren, dat daar humor in mag zitten. We merken dat jonge mensen dat snappen, terwijl oudere mensen het gewoon mooie muziek vinden. Ze hebben niet altijd door dat het commentaren zijn om te lachen, wellicht doordat er in het Engels wordt gezongen.’

Soms zit de inspiratie net in de beperking. Zo viel de repeteertijd voor *Messia* samen met Heylens eerste Netflixreeks die in Ierland werd gedraaid, in het Engels nota bene. Er zat niets anders op dan een maand online te repeteren. De emoties, de kleine nuances van dichtbij zien, vond Leue zo leuk, dat hij besliste om ook tijdens de voorstelling het gelaat van Heylen te filmen en te projecteren. Voor Leue is het gebruik van de camera op scène geen nieuwigheid. Meer nog: met *Het kleine sterven* was hij in 1996 de eerste die *green key* gebruikte op het podium. De acteurs wandelden voor een blanco scherm; op de projectie erboven leek het of ze in Parijs rond kuierden.

Hoop en loutering

Leue is zelf de tel kwijt hoeveel stukken op zijn conto staan, hij schat een veertigtal. Voor *Messia* heeft hij zich helemaal uitgeleefd in de rijmvorm. Hij dacht dat het makkelijker zou zijn om zo’n zondvloed aan woorden uit het hoofd te leren. Dat bleek niet het geval. ‘Maar het geeft de tekst wel iets liturgisch, iets heilig, poëtisch zelfs’, vindt Leue.

Het is een virtuoze tekst die moeiteloos filosofische thema’s aaneenrijgt, zeggen zij die het stuk al zagen. ‘We proberen ermee te spelen dat je de rijm niet altijd hoort. Artaud zei ooit dat het theater een heilige plek is. Ik wou er wel een soort ritueel insteken, waarbij je aan de toeschouwer echt loutering aanbiedt. Ik hoop dat we dat bereiken, dat we mensen blij maken en hen hoop kunnen bieden in deze donkere tijden.’

Wanneer we elkaar spreken, is de première net achter de rug. De reacties die Leue ontving: het is heel esthetisch, er wordt heel veel aangereikt om over na te denken en er zit een onverwachte emotionele ontlading in. ‘Ik denk dat het een gelukke puzzel is. Theater maken is altijd een puzzel ineensteken en in dit geval passen de stukjes.’ Het theaterdebuut van Heylen wordt positief onthaald, niet in het minst door Leue zelf. ‘Ze is écht een theateractrice. Het is een stevige tekst, dus het was geen cadeau om die uit het hoofd te leren. Jennifer heeft er op gevloekt, maar je voelt dat ze er honderd procent achter staat, ze vertolkt het met vuur. Jennifer bekeek dit stuk als haar marathon, haar toneelopleiding. De beste school is spelen.’ ●

WO – 7 DEC – 20.30

Messia

Jennifer Heylen & Dimitri Leue

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Liever de huurinkomsten dan de belasting op leegstand

Het project WarmNest van de vzw Klimaatpunt en 3Wplus stimuleert eigenaars om hun leegstaande panden energiezuinig te renoveren en sociaal te verhuren. Het proefproject loopt in vijftien gemeenten; een uitbreiding naar de hele provincie Vlaams-Brabant wordt onderzocht.

TEKST Gerard Hautekeur – FOTO Filip Claessens

Thijs Stegen en An Verspecht voor een gerenoveerde woning in Sint-Pieters-Leeuw

Met het project WarmNest worden in de regio Halle-Vilvoorde dertig leegstaande panden omgevormd tot energiezuinige sociale woningen. De helft is al gerenoveerd en verhuurd. Voor de overige panden is de overeenkomst met de eigenaars getekend en is de renovatie volop bezig', zeggen An Verspecht van Klimaatpunt en Thijs Stegen van het Energiehuis 3Wplus. Beide vzw's ondersteunen zo de gemeenten om hun klimaatdoelstellingen en hun *Bindend Sociaal Objectief* wat betreft sociale woningen te halen. 3Wplus coördineert het project.

Ontzorgen

De eigenaars die in het project WarmNest instappen, hebben volgens Verspecht en Stegen vaak niet de tijd, de kennis noch de middelen om hun leegstaand pand te renoveren. 'Voor de eigenaars die hun huis willen omvormen naar een energiezuinige sociale woning volgen wij alles op. De enige voorwaarde is dat ze hun gerenoveerde woning nadien gedurende negen jaar ter beschikking stellen van een Sociaal Verhuurkantoor (SVK). Daar tegenover staat dat ervaren medewerkers van 3Wplus en Klimaatpunt de te renoveren woning gratis doorlichten en energieadvies verstrekken, alle uit te voeren

werken in kaart brengen, aannemers zoeken en de offertes analyseren, een budgettair en technisch plan opmaken, alle werken op de werf opvolgen en de contacten leggen met het SVK, dat instaat voor het onderhoud en beheer van de verhuurde woning. Wij zorgen ervoor dat de eigenaar de nodige attesten krijgt om de premies aan te vragen.'

'De eigenaars hebben er financieel baat bij. Als het pand is verhuurd, hoeven ze geen belasting op leegstand te betalen. En omdat ze hun woning sociaal verhuren via het SVK hebben ze recht op de hoogste renovatiepremies en renteloze leningen', verduidelijken Verspecht en Stegen. 'In het kader van WarmNest worden de eigenaars immers gelijkgesteld met huishoudens met de laagste inkomens. Ze kunnen voor de energiebesparende investeringen een beroep doen op *MijnVerbouwpremie.be* en kunnen tot 60.000 euro renteloos lenen van de Vlaamse overheid, tot 25.000 euro van de provincie Vlaams-Brabant. De renteloze leningen zijn een *mooi cadeau* als je bedenkt dat het de eigenaar een energetisch gerenoveerde woning oplevert. Het compenseert ruimschoots de lagere huurinkomsten. Het SVK rekent een billijke huurprijs aan die iets lager ligt dan die op de privémarkt, maar de eigenaars hebben de garantie dat ze gedurende

negen jaar maandelijks de huur ontvangen via het SVK. Zelfs als het pand tijdelijk niet is verhuurd of de huurder niet heeft betaald, wordt de huur doorbetaald door het SVK.'

Investeringen renderen

'De leegstaande panden die zijn opgenomen in het project WarmNest vertonen geen structurele gebreken, maar moeten wel grondig worden gerenoveerd. Een goed voorbeeld hiervan is het flatgebouw van drie verdiepingen in de Generaal Lemanstraat in Zuun. Het gebouw is bouwfysisch in goede staat, maar het dak moest geïsoleerd en vernieuwd worden. Op alle verdiepingen zijn er ramen met

“ WarmNest toont aan dat je met een realistisch budget en de nodige begeleiding een woning kunt renoveren tot een betaalbare en energiezuinige woning.

hoog-rendementsglas geplaatst, de voorgevel werd geïsoleerd en de keuken vernieuwd. Boven op zolder werd een warmtepomp geïnstalleerd die dienst zal doen voor de drie appartementen. De elektriciteit voor de

Demowoning in Opwijk

Vzw 3WPlus kocht in Opwijk een leegstaand pand en laat zien hoe je met een realistisch budget en de nodige begeleiding een woning kunt renoveren tot een betaalbare en energiezuinige woning. De demowoning zal in het voorjaar 2023 klaar zijn. Tijdens infomomenten krijgen bezoekers er informatie over alle aspecten van het renovatieproces en demonstraties over innovatieve isolatie-technieken met bio-ecologische bouwmaterialen zoals kalk en hennep. Je kunt er ook verschillende simulaties laten maken en de terugverdieneffecten van de investeringen laten berekenen.

energiehuis.3wplus.be/demowoning

warmtepomp zal grotendeels afkomstig zijn van de zonnepanelen. Na de voltooiing van de renovatie zal de eigenaar van het flatgebouw met een EPC A-label beantwoorden aan de hoogste energienormen. Kortom, voor de eigenaar is het een interessante investering en de huurwoning beantwoordt aan de verwachtingen van het SVK.'

'Van belang is ook dat de woning centraal is gelegen, dichtbij winkels en voorzieningen, vlot bereikbaar met het openbaar vervoer. Gelet op de lange wachtlijsten voor de sociale woningen is het SVK constant op zoek naar betaalbare huurwoningen op de privéhuurmarkt. De doelgroep die het langst moet wachten, zijn grote gezinnen. Van de leegstaande panden die binnen het project WarmNest worden omgevormd tot sociale woning bestaat ongeveer de helft uit appartementen en de andere helft uit grotere woningen met meerdere slaapkamers.'

De gerenoveerde woning in Ternat van Eric Hoedemaekers is een grote driegevelwoning met vier slaapkamers, twee livings, een garage en een tuin. Zijn woning wordt via het SVK De Woonkoepel verhuurd aan een gezin met zes kinderen. Hij is sociaal gedreven, maar niet erg scheutig om in de krant te staan. 'Ecologie, energiebesparing en groene energie zijn mijn dada's. Ik vind dat de Vlaamse overheid veel te

weinig investeert in sociale huisvesting. Ik wil me niet aansluiten bij de groep die alleen maar klaagt, ik steek zelf de handen uit de mouwen. Daarom heb ik die grote woning bewust gekocht om ze via het SVK te verhuren als sociale woning. Voor mij was de coaching door Klimaatpunt en 3Wplus een pluspunt, alhoewel ik zelf ook wat technische bagage heb.'

Uitbreiding

Verspecht en Stegen wijzen op de toenemende belangstelling van eigenaars voor het concept van WarmNest. 'Wij kunnen evenwel niet zelf rechtstreeks contact opnemen met de eigenaars van de leegstaande panden. De lokale besturen mogen ons omwille van de privacy geen namenlijst doorspelen. Als ze de huurders aanschrijven voor de betaling van de gemeentelijke leegstandsbelasting, informeren ze hen wel over het project WarmNest. Voor ons zijn de lokale besturen van de vijftien gemeenten een bevoorrechte partner. Het project kwam tot stand met de steun van Vlaanderen, departement Omgeving. Nu zijn er gesprekken met alle betrokken partners om dit project uit te breiden tot de hele provincie Vlaams-Brabant of op te tillen naar het niveau van Vlaanderen. Ons proefproject is vrij uniek en exemplarisch', besluiten Verspecht en Stegen. ●

BOUWWERK

Bunker

STROPPIEN (HALLE) Geen vrede zonder wapens.

In vreedetijd bereidt men zich voor op oorlog. Mastodonten van bunkers liggen nog steeds als stille, grijze getuigen hiervan in het landschap. Om zijn grondgebied te beschermen, bouwde België vanaf 1936 een netwerk uit van vaste versterkingen in gewapend beton. Halle telt nog zes van de oorspronkelijk acht bunkers. Ze maakten deel uit van de linie Waterloo-Halle-Ninove die net voor WO II werd uitgebouwd om de strategische ingangswegen naar Brussel te verdedigen en een aanval vanuit Frankrijk op te vangen. De uitbouw vergde een gigantische investering. Terreinstudie, het ontwerp van de linie, hindernissen, zoals cointet-elementen (zware metalen hekken), en de effectieve bunkers. De vormgeving en indeling ervan zijn telkens dezelfde, aangepast aan de specifieke ligging: een monoliet, afgerond blok met de toegang aan de achterzijde, afgeschermd door een betonnen muurtje. Ook de schietopeningen konden niet rechtstreeks door de vijand onder vuur worden genomen. Binnenin was plaats voor twee tot drie machinegeweren om het terrein onder vuur te houden tot net voor de volgende bunker. Om weerstand te bieden tegen artillerievuur was een muurdikte van 1,3 meter gewapend beton noodzakelijk. In landelijk gebied werd de muur bepleisterd met 'ronde bolletjes' en geverfd in camouflagekleuren. Omdat de Duitse aanval vanuit oostelijke richting kwam, konden deze bunkers en de rest van de verdedigingslinie geen rol van betekenis spelen in de strijd. De militaire technologie evolueerde. Na WO II werden de bunkers gedeclasseerd en bleven ze leeg achter. Sommige van hen werden inmiddels ingericht als vleermuizenhabitat. ●

TEKST & FOTO Tine De Wilde

Breindokter Steven Laureys

‘We moeten meer inzetten op het mentaal welzijn’

In onze reeks over vitale kracht kwamen mindfulness, meditatie, yoga, muziek, biodanza, Tai Chi, en diverse andere vormen van bewegen aan bod. Net als het contact met de natuur verhogen deze activiteiten ons mentaal welzijn. ‘De positieve invloed op het menselijke brein is in tal van studies wetenschappelijk aangetoond’, zegt neuroloog Steven Laureys.

TEKST Gerard Hautekeur – FOTO Filip Claessens

👤 Steven Laureys

L aureys is hoofd van de breinkliniek aan het Centre Hospitalier Universitaire de Liège, professor aan het Brain Research Centre aan de Universiteit van Laval in Canada en ereburger van Hoelaart. Hij is wereldwijd betrokken bij onderzoek naar het menselijke bewustzijn. ‘Ik pleit ervoor om sterker in te zetten op het mentaal welzijn waarbij meditatie, yoga, Tai Chi, biodanza en mindfulness deel uitmaken van onze levensgewoonten. Die zijn net zo belangrijke als een gezonde slaap, voldoende beweging, en een kwaliteitsvolle relatie en werkomgeving. Ik beschouw meditatie, yoga, Tai Chi en dergelijke niet als alternatieve geneeswijzen, maar als complementair. Ik betreur de polarisering hierrond. Als je in een depressie zit of een burn-out hebt, consulteer dan eerst je huisarts die je vervolgens kan doorverwijzen. Zo schrijf ik aan bepaalde patiënten in de breinkliniek *het acht weken mindful based stress reduction programma* voor. Cursisten krijgen er theoretische achtergrondinfo over mindfulness en worden aangemoedigd

om in groep en onder begeleiding van een coach ademhalingstechnieken, bodyscan en meditaties in te oefenen.’

De kleine momentjes

Het *No-nonsense meditatieboek* van Laureys is in twaalf talen gepubliceerd. Het illustreert de grote behoefte aan meditatie. ‘In mijn boek vat ik klinische studies samen die aantoon-

🗣️ **Ik beschouw meditatie, yoga, Tai Chi en dergelijke niet als alternatieve geneeswijzen, maar als complementair. Ik betreur de polarisering hierrond.**

nen dat het effect van mediteren even groot kan zijn als dat van angstremmers, antidepressiva of pijnstillers. Al te vaak verwachten patiënten van de arts een snelle oplossing in de vorm van een pil, zoals bij slaapproblemen. Ze houden er echter weinig of geen rekening mee dat ze daar snel verslaafd aan kunnen

raken. De negatieve effecten van slaapttekort op het mentale evenwicht zijn voldoende bekend. De slaap is ontzettend belangrijk voor je gezondheid. Tijdens je diepe slaap worden de toxische afvalstoffen uit je lichaam afgevoerd. In mijn *No-nonsense slaapboek* leg ik uit hoe je zelf aan een betere slaap kunt werken. Patiënten voelen zich verantwoordelijk voor hun gezondheid en worden ervan overtuigd dat ze onder meer via meditatie een actieve rol kunnen spelen in hun genezingsproces.’

‘Wie werk met een gezin moet combineren, vindt niet makkelijk tijd om een of twee maal per dag twintig minuten te mediteren. Daarom hecht ik veel belang aan de kleine informele momenten van meditatie die je kunt beoefenen terwijl je op de trein zit, met de auto in de file staat of in een rij wachtenden moet aanschuiven. Ik doe zelf geregeld ademhalingstechnieken tussen twee consultaties. Door de technieken in je dagelijks leven te integreren, maak je ze haalbaar. Dat individueel parcours kun je zelf uitstippelen.’

‘Tof verhaal met een belangrijke boodschap’

Van de jeugdliteratuur ben ik nooit afgekickt geraakt. Waarom zou ik? Een goed boek voor jonge lezers heeft even veel te bieden als goede literatuur voor volwassenen. Dat hoeft geen betoog, toch?

TEKST Ines Minten - FOTO David Legrève

Je kunt je dus wel indenken dat ik in mijn nopjes was toen de 11-jarige Lucie Agier uit Grimbergen me haar lievelingsboek tipte: *Mijn jaar in een tent* van Tiny Fisscher. ‘Een tof verhaal met een belangrijke boodschap’, zegt Lucie. We hebben heel passend voor een boekenbabbel afgesproken in de bibliotheek van Grimbergen. De bib is vertrouwd terrein voor Lucie. Ze komt er vaak, ook al omdat ze al een jaar of drie lid is van de Leesjury. *Mijn jaar in een tent* zat vorig jaar in het Leesjury-pakket en is sindsdien haar favoriet. ‘Ik heb intussen nog goede boeken gelezen, maar geen enkel zo goed als dit.’

Zwaan heeft een voorstel

‘Het meisje over wie het boek gaat, heet Zwaan. Van de meester van de klas moeten alle leerlingen een challenge bedenken, ze moeten iets doen wat ze moeilijk vinden, en de opbrengst gaat naar een goed doel.’ Na wat bedenktijd komt Zwaan met een indrukwekkend voorstel. Ze is snel bang, weet ze. En daar wil ze vanaf. Dus wil ze een jaar lang in een tent in de tuin slapen. Wie wil, mag haar sponsoren. ‘Zwaan zamelt geld in voor vluchtelingenkinderen. Dat vind ik tof’, zegt Lucie. ‘Ons inzetten voor goede doelen is belangrijk. Het boek doet je tijdens het lezen ook stilstaan bij het lot van vluchtelingenkinderen. En op het laatst zegt de schrijfster dat ze een deel van de opbrengst van het boek ook echt aan vluchtelingenkinderen schenkt. Dat ze dat doet, vind ik heel goed.’

Zwaan beleeft een avontuur

Gemakkelijk is het niet, dat jaar in een tent, maar Zwaan leert er wel ontzettend veel van. Eerst en vooral past ze zich natuurlijk aan aan het leven in een tent, met alle donker en enge geluiden en ongemakken die daarbij horen (stel het je even voor: je bent bang in het donker en moet dan je tent uit omdat je nodig moet plassen... in een emmer of achter een struik nog wel!). Ze begint te bloggen en zelfs te vloggen. Ze krijgt te maken met zure mensen die het niet per se eens zijn met haar nobele doel. Zwaan groeit stap voor stap uit heel veel van de angsten waarmee ze kampt. Het is een mooie evolutie om te volgen.

Er zitten een paar ontroerende vriendschappen in de roman, daarover zijn Lucie en ik het eens. ‘Zwaan noemt haar beste vriendin altijd Dons, dat is een heel leuk personage. En dan leert ze ook een jongen kennen, die ze Bonk noemt.’ Dons en Bonk zijn er écht voor Zwaan, op de momenten dat zij hen nodig heeft. En vice versa. ‘Op het laatst leert ze ook een vluchtelingenmeisje kennen.’ Van haar leert Zwaan dat vriendschap ook kan als je niet dezelfde taal spreekt. Die heerlijk positieve sfeer gaat heel het boek mee en zorgt ervoor dat je weken later nog steeds met een prettig warm gevoel aan Zwaans avonturen terugdenkt.

‘Ik lees het liefst verhalen die echt gebeurd kunnen zijn’, zegt Lucie. ‘Ik heb dus liever niet te veel draken en elfen in mijn boeken. Dat soort fantasie is niets voor mij. Behalve gewone boeken, lees ik ook graag strips en manga. Nu ben ik bezig in *De knaap, de knecht, de meid, de moord* van Mark Tijsmans. Het is nog niet uit, maar tot nu toe is het al heel leuk.’ Tip genoteerd... •

Elke maand gaan we met een lezer in gesprek over hét boek (van het moment/aller tijden/dat jouw leven heeft veranderd). Heb je een goed verhaal? Laat het ons weten op randkrant@derand.be

Groen voorschrift

Laureys raadt iedereen aan om de lat voor zichzelf niet te hoog te leggen en liefst op meerdere pijlers te steunen. ‘Combineer gezonde levensgewoonten met meer beweging. Er bestaan verschillende vormen van yoga, gaande van fysieke yoga, zoals hatha yoga, tot de meer meditatieve yoga. Kies wat bij jou past. Tai Chi is heel populair in het Oosten. In de parken in China maken veel oudere mensen die trage bewegingen die harmonieus samengaan met het in- en uitademen. Ik vind dat fantastisch. Ik hecht ook veel waarde aan bewegen en dansen op muziek, zoals bij biodanza. Het effect van muziek is heel krachtig omdat het ons emotioneel raakt. Die niet-verbale communicatie benut ik in de kliniek in Luik om het brein van comapatiënten te activeren.’

‘Door mijn verblijf in Canada heb ik het belang van de natuur herontdekt. Wandelingen in de natuur en vooral de aanwezigheid van water, een kabbelende beek, fonteinen en de golven van de zee hebben een wel-doend effect op ons mentaal welzijn. Voor mijn patiënten in Canada kan ik natuurtherapie voorschrijven. Natuurwandelingen, Tai Chi, yoga, mindfulness, biodanza in groep beoefenen, verhoogt het effect op welzijn en gezondheid. Die groepsinteractie stimuleert het brein. Wij mensen zijn immers sociale dieren’, besluit Laureys. •

Voor onze lezers heeft de uitgeverij de kortingscode RandKrant geactiveerd. Daarmee kan je de boeken van Steven Laureys met 15% korting aanschaffen op de web-shop www.borgerhoff-lamberigts.be

‘Het recht zal zegevieren’

Het is bijna negen maanden geleden dat Aliskristel Ngoma, samen met haar dochtertje Suzanna, de oorlog in Oekraïne ontvluchtte. ‘Zingen helpt me de horror van de oorlog te transformeren in iets waarmee ik verder kan.’ Maar of de tijd alle wonden heelt?

TEKST Nathalie Dirix - FOTO Filip Claessens

Wanneer realiseerde je dat de oorlog begonnen was? ‘Op 24 februari om 4.35 uur ’s ochtends. Ik kreeg een telefoon van mijn zus die in de rand van Kiev woont. Ze was wakker geworden van de explosies en in paniek. Mijn man ging naar het balkon van ons appartement en zag in de verte de bombardementen. Wat we niet voor mogelijk hielden, was voor onze ogen aan het gebeuren. Anderhalf uur later, om 6 uur, zaten we in onze auto op

weg naar het westen van Oekraïne. De reis duurde 24 uur. Dat is drie keer zo lang als in vreedstijd. Aan de militaire checkpoints stonden ellenlange files. Uiteindelijk kwamen we de volgende ochtend om 7 uur aan in Ivano-Frankivsk. We brachten er de nacht door bij mijn familie, in de hoop dat we na enkele dagen terug naar huis zouden kunnen keren. Maar het Russisch offensief bleef duren. Het drong tot ons door dat naar huis keren niet langer een optie was.’

‘Op 10 maart bracht mijn echtgenoot mij en onze dochter naar de Poolse grens. Te voet staken we de grens over. We kwamen terecht in een vluchtelingenkamp. Ik blijf de Polen die er ons opvingen eeuwig dankbaar. We kregen er warme thee, samen met een portie menselijkheid. Vrijwilligers namen ons mee naar Warschau. Daar verbleven we drie dagen bij een vriend. Op 14 maart vlogen we met een vliegtuig naar Brussel. Daarna kwamen we in Vilvoorde terecht, waar de familie van mijn echtgenoot woont.’

Hoe verliep die reis en jullie aankomst in België?

‘Het was bijzonder stresserend. Mijn dochter is drie jaar en begreep niet wat er aan de hand was. Zij bleef maar vragen waar haar papa was en wanneer ze hem zou terugzien. We zijn nu bijna negen maanden verder en het blijft voor haar nog steeds moeilijk om te vatten dat de oorlog ons gezin uit elkaar heeft gerukt. Ik ben zeer dankbaar voor de gastvrijheid van mijn schoonouders. Ze hebben ons met open armen ontvangen, maar natuurlijk wil je elkaar ook de nodige ruimte geven. Sinds kort hebben mijn dochter en ik onze eigen plek gevonden in Vilvoorde. Dat zorgt voor een bepaalde gemoedsrust. Ik heb niet langer het gevoel dat ik het leven van mijn schoonouders op zijn kop zet. Het voelt goed te weten dat zij er zijn, maar ook dat ze hun leven van vroeger hebben teruggekregen.’

Welke verschillen zie jij tussen de Belgische en de Oekraïense manier van leven?

‘In Oekraïne leven de mensen aan een bijzonder hoog tempo, in België is het levensritme wat rustiger. Veel heeft te maken met het ontwikkelingsproces van onze beide landen. België heeft op dat vlak een voorsprong. Wij zijn een veel jonger land met een grote ambitie om lid van de Europese Unie te kunnen worden. Dat drijft ons vooruit en jaagt ons tegelijkertijd ook een beetje op.’

Wat doet de oorlog met jou als mens?

‘Het brengt de patriot in mij naar boven. De

gruwel die het Russische leger mijn volk aan-
doet, maakt ons mentaal alleen maar sterker.
Het overtuigt ons nog meer om onze vrijheid
door niemand te laten afpakken. Oekraïners
zijn vrije mensen. Zij zullen niet toelaten
dat een ander land beslist welke richting
Oekraïne in de toekomst zal uitgaan. Daarvan
waren we vroeger al overtuigd. De oorlog
heeft die overtuiging alleen maar versterkt.’

‘Trouwens, dit is geen oorlog tussen
het Oekraïense en het Russische volk.
Dit is een oorlog tussen de Russische
propagandamachine en de rest van de
wereld. Hun propaganda draait op volle
toeren en wakkert het superioriteitsgevoel
bij heel wat Russen aan. Zij geloven daadwer-
kelijk dat Oekraïners nazi’s zijn die maar best
vernietigd kunnen worden. In hun wereld-
beeld is Europa een continent in moreel
verval en zijn de Verenigde Staten de grote
boosdoener die voor al hun problemen ver-
antwoordelijk zijn. Het is een heel enge visie
die in hun ogen een oorlog justificeert.’

Slaag jij erin een overgang naar een nieuw leven te maken?

‘Elk nieuw begin is moeilijk, want het houdt
ook in dat je een bepaald hoofdstuk in je
leven afsluit. Ik heb me een tijd gedeprimeerd
gevoeld, maar door die donkere periode ben
ik nu heen. Ik zie terug het mooie van het
leven, en ik wil er opnieuw iets van maken.
Stilaan merk ik ook dat er nieuwe dingen
ontstaan, zoals nieuwe vriendschappen met
de mensen die ik in mijn cursus Nederlands

ontmoet. Of met de Oekraïners en Georgiërs
die in België wonen.’

Jij houdt van zingen. In welke mate helpt je dat om met de ellende van de oorlog om te gaan?

‘Zingen is mijn leven. In Oekraïne zong ik in
een band die covers bracht. We speelden
verschillende genres van muziek: pop, rock ‘n
roll, blues, funk. Ik deed dat met hart en ziel. Al
als jong meisje droomde ik ervan om zangeres
te worden. Vandaag kijk ik naar zingen ook als
een manier om de pijn van de oorlog te helen.
Ik zing dan ook vaak. Het brengt me terug in
balans. Ik heb ook al een paar keer op lokale
evenementen in Vilvoorde gezongen. Als het
van mij afhangt, mag dat in de toekomst meer
gebeuren. In Vilvoorde of daarbuiten.’

Heb je ook al Belgische zangers ontdekt?

‘Jaren geleden ontdekte ik de muziek van
Stromae. Wat een talent! Onlangs woonde ik
een concert van Lady Linn bij. Haar nummer
I don't wanna dance vind ik top.’

Hoe kijk jij naar het nieuwe jaar?

‘Met optimisme en hoop. Ik kijk er ontzettend
naar uit om mijn echtgenoot terug te zien. Ik
heb geen glazen bol, maar iets zegt me dat
de tijd in het voordeel zal werken van hen die
om de juiste redenen vechten. Voor hen zal
rechtvaardigheid geschieden. De vrijheid en
het land dat van hen werd afgenomen, zullen
ze terugkrijgen. Het recht zal zegevieren.’●

DE ‘Das Recht wird obsiegen’

Fast neun Monate ist es her, dass Aliskristel Ngoma zusammen mit ihrer kleinen Tochter Suzanna vor dem Krieg in der Ukraine geflohen ist. „Das Singen hilft mir, das Grauen des Krieges in etwas zu verwandeln, mit dem ich weiterleben kann.“ Aber ob die Zeit alle Wunden heilt? „Der Krieg bringt den Patrioten in mir zum Vorschein. Das Grauen, das die russische Armee meinem Volk antut, macht uns mental nur noch stärker. Das bestärkt uns noch mehr darin, uns von niemand unsere Freiheit nehmen zu lassen. Die Ukrainer sind freie Menschen. Sie werden nicht zulassen, dass ein anderes Land darüber entscheidet, welche Richtung die Ukraine in Zukunft einschlagen wird. Irgendetwas in mir sagt mir, dass die Zeit zugunsten derjenigen arbeiten wird, die aus den richtigen Gründen kämpfen. Ihnen wird Gerechtigkeit widerfahren.“

MIDDENIN

Nieuwe gevangenis

Op 30 september werd de gloed-
nieuwe gevangenis in Haren, op
de grens met Diegem, officieel
geopend. De oude bedrijfsgebouwen van
ketelbouwer Wanson gingen al een tijdje
geleden tegen de vlakte, in de plaats kwamen
er hypermoderne en duurzame detentie-
gebouwen. Het gaat om een privaat-publieke
samenwerking (PPS) met een waarde van
bijna 400 miljoen euro, waarbij de federale
overheid en privébedrijven participeren om
bijna twaalfhonderd gedetineerden op te
vangen. De eerste verhuis is inmiddels achter
de rug, maar de gevangenis zal pas binnen een
paar jaar aan haar maximum capaciteit zitten.
Het wordt zowel een open als een gesloten
instelling voor mannen en vrouwen annex een
psychiatrische afdeling.

Een belangrijke doelstelling van de bevoegde
overheid was om een oplossing te bieden
voor de overbevolking en de onaangepaste
gebouwen. De verouderde gevangenis
van Sint-Gillis, Vorst en Berkendael krijgen nu
een andere bestemming, de gedetineerden
komen in Haren terecht. Het gaat toch om een
bijzondere gebeurtenis, zo’n bouw van een
nieuwe gevangenis. Het heeft ook bijna twintig
jaar geduurd voor ze er effectief kwam. Op
dit ogenblik zoekt men nog steeds bijkomend
personeel. Je krijgt de garantie dat je in het
groen kan werken in gebouwen die zowat
elke duurzaamheidstest hebben doorstaan:
warmtepompen, zonnepanelen, groendaken,
ventilatie, isolatie,... Hopelijk betekent dit het
einde van de middeleeuwse toestanden in
een aantal van onze andere gevangenis en
de aanslepende malaise bij het personeel dat
dikwijls in slechte werkomstandigheden moest
werken in de drie bovenvermelde gevangenis-
nissen. Misschien horen daarmee ook de
stakingen tot het verleden en zal de politie niet
meer moeten inspringen in noodsituaties. ●

TEKST Herman Dierickx - FOTO David Legrève

Kijk!

Een vogel

Begijn Le Bleu is beroepsvogelaar geworden. In de vogelvertelling *Kijk!* vertelt hij honderduit over de geneugten van het kijken naar vogels in de natuur.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Filip Claessens

📍 Begijn Le Bleu

Begijn Le Bleu verwierf in Vlaanderen bekendheid als humorist van verschillende comedy-shows en televisieprogramma's. Sinds de Waaslander een aantal jaren geleden uit 'zijn nestkast kwam' als vogelliefhebber en vogelspotter volgde een kentering in zijn bezigheden. Na twintig jaar humor legt hij zich nu volledig toe op zijn rol als ambassadeur van vogel en natuur. De vogelpodcast *Fwiet! Fwiet!* waarin hij praat met natuurliefhebbers, vogelspotters en wetenschappers zit inmiddels aan vijftig afleveringen. Met *Fwiet* geeft hij een mooi, lijevig, tweemaalig vogelmagazine uit, en nu doet Le Bleu ook de theaterzalen aan met zijn vogelvertelling *Kijk!* waarin hij onder meer vertelt over de levenswijze van vogelsoorten, de vogeltekort van over de gierzwaluw.

Terug naar de natuur

Vogelen doet Le Bleu al heel lang. Als kind trok hij met zijn pa en zijn verrekijker mee het veld in. Nu heeft hij van zijn hobby zijn beroep gemaakt. 'Dat was ook mijn doel. Vijf, zes jaar geleden wilde ik van pad wisselen richting vogels en natuur. Dit is het eerste jaar waarin ik mijn inkomsten alleen uit die activiteiten haal. Het is fijn om te merken dat er inderdaad belangstelling is voor vogels. Ik laat niet, zoals met comedy, de grootste zalen vollopen, maar tot nu toe was toch alles uitverkocht.'

'Toen ik met de podcast begon, wist ik niet hoe dat zou lopen. Je moet er zoals in zo veel zaken vanuit gaan dat je eigen goesting, interesse en verwondering de beste basis is. Ik heb nog altijd een lange wachlijst van mensen die ik wil interviewen. Zo'n kleine niche is vogelen dus niet. Het begint meer en meer mensen te begeisteren. Met het tijdschrift *Fwiet* gaan we nog breder met mooie foto's en diepgaande verhalen die iedereen kan begrijpen. Ik hoor van mensen die niet veel van vogels afweten, dat ze het interessant vinden. Publicaties over natuur en vogels zijn vaak ofwel wetenschappelijk ofwel zo laagdrempelig dat het alleen over pimpelmees en koolmees gaat. Wij hebben auteurs gezocht die er iets van kennen maar die ook toegankelijk kunnen schrijven.'

Contact met natuur verloren

Over het algemeen hebben veel mensen nog wel wat bij te leren. Sommigen kunnen geen merel van een mus onderscheiden. 'Helaas is dat zo. Ik geef soms begeleide vogelwandelingen en het is dikwijls erbarmelijk gesteld met de kennis over vogels, veelal omdat we het contact met de natuur verloren zijn. We hebben de natuur niet meer nodig. Dat is ook het uitgangspunt van mijn voorstelling. Ik heb het bijvoorbeeld over het licht, wat op zich misschien vreemd lijkt, maar eigenlijk staat en

valt alles in de natuur met licht: hoe lang de dagen zijn, de seizoenen,... Maar wij mensen hebben natuurlijk het kunstlicht. En dat een kip geslacht moet worden, vergeten we ook, want die ligt toch gewoon in de supermarkt. Daarom is het één van mijn doelstellingen om opnieuw een brug tussen mens en natuur te slaan. Ik vind het trouwens nog altijd verbazend dat de openbare omroep bijvoorbeeld niet dagelijks een natuuritem opneemt in het journaal. Als er zoveel sport wordt getoond, zou een natuurpraatje gekoppeld aan klimaat en milieu toch ook mogen? Er is nu wel de documentaire *Onze Natuur*, een hele stap voorwaarts, maar ik hoop dat het niet bij die zes afleveringen blijft.'

Mezen en mussen

Kijk! wordt dus een tocht door de seizoenen met allerlei vogelgeluiden, weetjes over vogelsoorten, historische verhalen,... 'Neem het leven van de gierzwaluw die hier elk jaar voor honderd dagen verblijft en dan terugkeert naar het regenwoud van Congo. Je weet soms niet hoe fascinerend het leven van een alledaagse vogel kan zijn. En je moet echt niet naar Mexico of Mongolië om prachtige vogels te zien. Als je goed naar een koolmees kijkt, zie je patronen en kleuren die je niet eerder opmerkte. Vogels kunnen ook heel inventief zijn. Staartmezen kruijen

in de winter dicht bij elkaar op een tak om het warm te hebben. Een groenling draait zonnebloempitten op zo'n manier rond zijn snavel dat hij de pel eraf kan halen.'

Onvermijdelijk halen ook minder vrolijke berichten de lezing. 'Ik kan niet de hele voorstelling lang mekkeren, maar sommige cijfers kan ik niet wegsteken. Verwondering en verontwaardiging gaan dan wel eens hand in hand. Zo is de huismus één van de grote verliezers van de laatste veertig jaar. 250 miljoen paren zijn in die tijd verdwenen. Als het over milieu en klimaat gaat, hoor ik sommige mensen op sociale media zeggen en schrijven dat het allemaal wel niet zo'n vaart zal lopen. Zij weten niet wat ze zeggen. De mens heeft op korte termijn al heel veel om zeep geholpen.'

Vogels tellen

De komst van Begijn Le Bleu naar GC de Bosuil in Jezus-Eik (de bosuil komt in *Kijk!* trouwens uitgebreid ter sprake) volgt vlak na Het Grote Vogelweekend en De Grote Vogeltelweek voor Scholen. In 2022 telden 53.283 Vlamingen 897.898 vogels in 28.691 tuinen of scholen. Hoe belangrijk is zo'n initiatief? 'Het is een burgerwetenschapsproject dat een zicht geeft op de populatie van onze tuinvogelsoorten, maar het is vooral ook een belangrijk sensibiliseringsmoment van Natuurpunt. Het wordt elk jaar populairder. Je krijgt de media mee en het is een familiemoment om samen van de natuur vlakbij te genieten en je basiskennis bij te spijkeren. Je kan nu al beginnen voederen met een plankje. Je kan er natuurlijk een vogelgids en een verrekijker bijnemen. Naar vogels kijken, is rijker dan je denkt. Je kan lang blijven hangen bij één soort. Het kan ook een vorm van meditatie zijn. Eens even niet bezig zijn met jezelf, maar met wat die vogel allemaal doet.' ●

www.fwiet.be

28 & 29 JAN

Het Grote Vogelweekend

www.natuurpunt.be

VR – 3 FEB – 20.30

Kijk!

Begijn Le Bleu

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

Stervensbegeleiding door zorgrobot

Het theaterstuk *Jonathan* is waarschijnlijk één van de beste die de coronapandemie voortbracht.

Valentijn Dhaenens en Bruno Vanden Broecke spelen respectievelijk een palliatieve zorgrobot en de zoon van een vrouw die door de robot wordt bijgestaan in haar laatste levensfase.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Danny Willems

Voor Dhaenens en Vanden Broecke was *Jonathan* het eerste stuk dat ze samen schreven en spelen sinds Vanden Broecke het gezelschap SKaGeN, dat ze samen hadden opgericht, verliet. De dialoog die hun hernieuwde samenwerking opleverde, was meteen een schot in de roos. De twee wilden iets maken over artificiële intelligentie. Het oorspronkelijk idee was dat Valentijn een robot zou spelen en Bruno de verkoper ervan.

Troost door een robot

Dhaenens: 'Maar toen kwam corona en vroeg producent KVS of we het stuk niet wat sneller konden maken. Het was de verwarrende, wat paniekerige periode waarin rusthuisbewoners aan hun lot werden overgelaten en veel mensen stierven en begraven werden zonder dat hun dierbaren erbij konden zijn. Bruno had zelf ook een tante die aan het einde van haar leven was en waar hij niet meer bij mocht. Zo ontstond het idee van de zorgrobot. Zorgrobots bestaan al in de verpleegkunde. In Japan heb je bijvoorbeeld ook robothondjes die mensen met dementie gezelschap houden. Wij stelden ons de vraag hoe het zou zijn als de technologie al zo ver stond dat we over een ultieme intelligente zorgrobot zouden beschikken die eruit ziet als een mens die palliatieve patiënten in hun laatste dagen kan bijstaan. Een zelflerende robot die over zoveel persoonlijke informatie over die persoon beschikt dat hij die persoon misschien zelfs beter kan troosten dan de

familieleden. Als vorm voor onze voorstelling hebben we voor een rouwdienst gekozen.'

Aan het denken zetten

Zo'n blik in onze medische toekomst met artificiële intelligentie roept natuurlijk vragen op. Zodra systemen zichzelf dingen kunnen aanleren op basis van algoritmes en grote hoeveelheden data, rijst de vraag of die evolutie niet uit de hand kan lopen. Dhaenens en Vanden Broecke begrijpen die bezorgdheid, maar tonen zich toch optimistisch. Vanden Broecke: 'Mensen zijn altijd bang voor nieuwigheden en in dit geval zijn er ook redenen om ongerust te zijn omdat de voorhoede van artificiële intelligentie in handen is van de grote technologische privébedrijven die daar het geld voor hebben. Financiële voordelen kunnen voorrang krijgen op ethische kwesties. Theater is dan geschikt om met een zekere lichtheid mensen aan het denken te zetten.'

Valentijn Dhaenens gelooft in ieder geval dat zo'n hulpmiddel als een intelligente zorgrobot er zal komen. 'Niet helemaal in de vorm waarin wij hem neerzetten, maar wel met facetten daarvan. De overleden moeder van het personage dat Bruno speelt, vindt troost bij de robot en ik geloof ook dat dat mogelijk is. Ik denk dat het niet zo lang duurt vooraleer je als mens gaat *geoven* in zo'n robot, en dat iemand door een robot getroost kan worden terwijl hij weet dat het om een machine gaat. Je ziet dat ook bij dieren, hoe mensen soms heel veel projecteren op hun huisdier en vinden dat zo'n dier hen beter begrijpt dan de mensen uit hun omgeving. Voorts is *Jonathan* ook een voorstelling over hoe we in onze samenleving omgaan met ouderen en over de soms ingewikkelde banden tussen ouders en kinderen.' ●

DO – 1 DEC – 20.15

Jonathan

Bruno Vanden Broecke & Valentijn Dhaenens/ KVS
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Machines kleuren het straatbeeld

De voorbije maanden maakten we een rondrit door de regio op zoek naar sporen van ons industrieel verleden. Vaak ging het over vergane glorie, waarvan de restanten steeds zeldzamer en de herinneringen steeds vager worden. In deze laatste aflevering bekijken we hoe het straatmuseum in Vilvoorde het industrieel verhaal levend houdt.

TEKST Wim Troch – FOTO Filip Claessens

Zo spectaculair en veelbelovend als de industriële revolutie haar opmars kende in ons land, zo pijnlijk was de afbouw ervan. Vanaf de jaren 60, met een versnelling door de oliecrisis in de jaren 1970, verdween de ene na de andere fabriek. Milieuregels en goedkopere werkkrachten in andere landen maakten dat ondernemingen in ons land de poorten van hun sites onherroepelijk sloten. Van kleine familiezaken tot filialen van grote multinationals: vele bekend klinkende namen uit onze regio verdwenen voorgoed.

Telkens betekende zo'n sluiting een drama voor de tientallen, honderden, soms duizenden gezinnen waar de kostwinner het werk verloor. Een aanzienlijk deel van die getroffen werknemers kon opnieuw in de regio aan de slag, onder meer in de logistieke sector. Ook de dienstensector nam de laatste halve eeuw een hoge vlucht, zodat de regio qua werkgelegenheid mooie cijfers kan blijven voorleggen. Het patrimonium dat achterbleef – al dan niet vervuild – bezorgde menig

lokaal bestuur hoofdbrekens. Wat te doen met die gebouwen en terreinen, niet zelden op interessante plekken gelegen nabij spoorlijnen, invalswegen of zelfs in stadscentra? Vaak werden de loodsen, fabrieken, burelen en andere gebouwen afgebroken om plaats te maken voor appartementsgebouwen of andere ontwikkelingsprojecten. Heel wat industrieel erfgoed raakte zo verloren. Ook het immaterieel erfgoed, de verhalen over hoe het er in de fabrieken aan toe ging of de vaardigheden om met bepaalde machines te werken, sterft langzaam uit.

Doorgaans vindt slechts een minderheid van de mensen dat erg, want het industriële verleden wordt te vaak als een kwalijk litteken beschouwd. Vervuiling, sociale mistoestanden en ouderwetse productieprocessen passen niet meer in het beeld van de 21e eeuw. Toch wordt er hier en daar creatief omgesprongen met de relictten uit het verleden, om dat stukje lokale geschiedenis dat decennialang het dagelijkse leven van tienduizenden mensen

had bepaald niet te vergeten. In Vilvoorde bijvoorbeeld, waar het industrieel straatmuseum de herinnering levend houdt.

Machines worden kunst

Het straatmuseum in Vilvoorde toont aan de hand van machines welke grote variatie aan industrieën in de stad aanwezig was. De machines staan op pleintjes en langs de straten, doorgaans in de buurt waar eertijds de fabriek stond waar de machine vandaan komt. Het straatmuseum ontstond in 1989, twee jaar nadat cokesfabriek Forges de Clabecq de ovens had gedoofd. Een as uit de machinezaal van de cokesfabriek werd als allereerste relict in het straatbeeld geplaatst op het pleintje in de Gendarmeriestraat, vlakbij de voormalige fabriekssite. Het moest een blijvende herinnering worden aan de fabriek die het uitzicht van de stad meer dan zeventig jaar had bepaald. Niet alleen door de hoge schoorstenen, maar minstens evenzeer door de zwarte rookpluimen.

In de daaropvolgende jaren volgden nog

“ Het straatmuseum in Vilvoorde is een zeldzaamheid in de regio. Wie geïnteresseerd is in industrieel erfgoed kan niet op veel plekken terecht.

elf relictten. De meeste machines springen meteen in het oog. De leerlingen van het buitengewoon secundair onderwijs De Vest gaven ze felle kleuren naar ontwerpen van kunstenaars van de Portaelskring. De blauwe, gele en rode tinten op de machine van Forges de Clabecq evoceren de verschillende tinten die staal krijgt wanneer het wordt verhit. Sinds 2016 worden de machines onder handen genomen door jonge kunstenaars. Zo is de Mondiale-draaibank aan het Hanssenspark bedekt met graffiti van Sander Heremans.

De twaalf industriële artefacten staan kriskras door Vilvoorde. Wie ze allemaal wil bekijken, kan bij het infopunt in het administratief centrum van de stad een plan opvragen. Je kunt het 14 km lange parcours

EN A streetscape filled with colourful machinery

We have been scouring the region for the past few months in search of signs of our industrial heritage. Often a reflection of past glories, these remnants of the past are becoming harder and harder to find, and fading in people's memories. This latest instalment in the series looks at how the Vilvoorde Street Museum is keeping the industrial legacy alive. The museum is a showcase for the huge variety of industries that once populated the area. Various items of industrial machinery are on display in local squares and streets. The Street Museum was created in 1989, when it was decided that a giant axle from the engine room of the recently closed Forges de Clabecq coking plant in Vilvoorde should be installed on a local square as a reminder of the area's industrial past. This was followed by 11 more monuments to this heritage. Most of the machines immediately catch your attention. De Vest special secondary school students were enlisted to enhance their appearance with bright colours based on designs by Portaelskring artists. Since 2016, the task of embellishing the pieces of machinery has been entrusted to various young artists.

ook downloaden op de website van de stad. Bij elke machine kun je een QR-code scannen om meer te weten te komen. Langs het traject zijn overigens nog andere sporen uit het industriële verleden te zien, zoals de oude hijskraan van Koekoekx uit 1960 langs het kanaal, de houtloods van Parmentier, de schoorsteen van verffabriek Wyns-Bristol of de gebouwen van de voormalige kantfabriek Legrand. Van die fabriek – waar kant, gordijnen en ander textiel werd vervaardigd – staat een boormachine aan de Campionlei. In 2020 werd ze onder handen genomen door de Amsterdamse 3D-illustratrice Stella de Kort.

Katholiek patronaat

De kantfabriek speelde een belangrijke rol in de industriële geschiedenis van Vilvoorde. Sinds enkele jaren zijn er appartementen ondergebracht in het deel van de Legrandfabriek dat bewaard bleef. De leerlingen van het Atheneum hebben hun sportlessen in de voormalige weverij, die vanaf de Stationlei te zien is. Los van de architecturale restanten was de fabriek ook op sociaal vlak bepalend. Toen de fabriek in 1862 van Schaarbeek naar Vilvoorde verhuisde, werd ze niet alleen een van de grootste werkgevers van de stad, het was ook een van de eerste plekken waar vrouwen in grote getale aan de slag konden. In de staalnijverheid of in de chemie waren de banen voor vrouwen dun gezaaid. De textielsector bood die in overvloed. In de hoogdagen werkten zo'n 750 mensen bij Legrand, van wie het overgrote deel vrouwen.

Het was ook in deze fabriek dat in 1906 de eerste katholieke vakbond van de stad werd opgericht. De socialistische vakbond had tot dan toe een monopolie in de Vilvoordse arbeidersmiddens, tot groot ongenoegen van de katholieke patrons, zoals Legrand en later zijn zonen. De kantfabriek kreeg snel de naam een katholieke fabriek te zijn. De werksters moesten voor en na hun shift bidden en Franse kloosterzusters leerden de jonge arbeidsters katholieke liederen. Er waren religieuze lezingen en retraites om het geloof levendig te houden. Maar het katholieke patronaat leidde ook tot voor die tijd

vooruitstrevende zaken. Er kwam een pensioenkas en de kas van onderlinge bijstand bij werkonbekwaamheid was een voorloper van onze huidige ziekte-uitkering. Zo genoten de vrouwen die bij Legrand werkten van een sociale zekerheid avant la lettre. Al was het allemaal allerminst rozengeur en maneschijn. De lonen waren laag en kinderarbeid een harde realiteit. Meisjes van 14 of soms zelfs 12 jaar draaiden mee in het productieproces. Het feit dat die kinderen op zondag lessen kregen om te leren lezen en schrijven, is – met de ogen van vandaag – geen vergoelijking.

Toeleverancier

Het straatmuseum in Vilvoorde is een zeldzaamheid in de regio. Wie geïnteresseerd is in industrieel erfgoed kan niet op bijster veel plekken terecht. De bedrijven die nog steeds actief zijn, hebben de laatste decennia doorgaans meer interesse gekregen voor hun ontstaansgeschiedenis. Sommige hebben bezoekerscentra of organiseren rondleidingen. Het Industriemuseum in Gent is zeker een aanrader. Voor wie niet zo ver wil reizen, is het Brussels

Museum van de Molen en de Voeding in een oude windmolen in Evere ook de moeite waard. Het is onterecht een minder bekend pareltje waar je sinds 2008 kunt zien hoe het produceren van voedsel van een zuivere landbouwbouwactiviteit op kleine schaal uitgroeide tot een machinaal industrieel proces. In 1853 werd de graanmolen vlakbij de Haachtsesteenweg aangesloten op een stoommachine, waardoor ook de locatie onderwerp is van de evolutie van ambacht naar industrie. Net voor de Eerste Wereldoorlog kon de kleine molen echter niet meer opboksen tegen de grote maalderijen. De molen verloor zijn maalfunctie en kende tal van andere bestemmingen tot het een museum werd. Nog tot volgende zomer kun je de tentoonstelling *Food and the city* bezoeken. De expo schetst een beeld van de historische evolutie van de voedselvoorziening van steden en werpt een blik op de hedendaagse uitdagingen om een stad te voeden. Toepasselijk en herkenbaar voor de Rand die, al honderden jaren voor voeding en tal van andere producten, toeleverancier is voor de hoofdstad. ●

📍 Broekplein (Vilvoorde)

PODIUM

THEATER

DO - 1 DEC - 20.15

Jonathan

Bruno Vanden Broecke & Valentijn Dhaenens/ KVS
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

ZA - 3 DEC - 20.00

Armand

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

WO - 7 DEC - 20.30

Messia

Jennifer Heylen & Dimitri Leue
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO - 8 DEC - 20.15

Vrede, liefde & vrijheid

Het Nieuwstedelijk
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Vaderlandsloos

Jr.c.E.s.A.r, Arsenal & KVS

VR - 9 DEC - 20.30

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

VR - 16 DEC - 20.15

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Monstera

Compagnie Cecilia

VR - 9 DEC - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA - 10 DEC - 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

9 EN 10 DEC - 20.00

Bedankt, lieve ouders

Toneelgroep Klem
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

ZA - 10 DEC - 20.30

ZO - 11 DEC - 15.00

The Butcher.

De engel kwam niet

LOD/ Gorges Ocloo
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 17 DEC - 20.30

Hoe te leven

MartHa'tentatief
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

KIDS

Ook de Sint steekt zijn vinger in de lucht (+3j)

Jan De Smet

ZA - 3 DEC - 14.00

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZO - 4 DEC - 14.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

The Peatles (+4j)

ZA - 3 DEC - 14.00

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO - 4 DEC - 15.00

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO - 4 DEC - 10.30

Sinterklaas en Koning Kabberdas

ontbijtfilm

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO - 4 DEC - 15.00

De sleutel van de Sint (4-10j)

De Proefkonijnen

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

Sing 2 (+5j)

ontbijtfilm

ZO - 4 DEC - 10.00

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO - 11 DEC - 10.00

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZO - 11 DEC - 10.00

De kleine ijsbeer (+3j)

ontbijtfilm

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZA - 17 DEC - 19.00

Undrwrld (+10j)

Theater FroeFroe

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO - 18 DEC - 11.00

Kitty wil knallen (3-7j)

Science & more

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

ZO - 18 DEC - 15.00

Fabrique Magique (8-12j)

Science & more

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

ZO - 18 DEC - 15.00

BullyBully (+3j)

Maas Theater & Dans

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO - 18 DEC - VANAF 11.00

Baby Pärt (8m-3j)

Klankennest

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZO - 18 DEC - 15.00

Le carnaval des animaux (+3j)

De Maan

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO - 18 DEC - 15.00

Kameleonie (+8j)

Tine Embrechts & band

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

HUMOR

DO - 1 DEC - 20.00

Ten aarzel

Pieter Verhelst

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR - 2 DEC - 20.00

Comedy Club Night (+16j)

met Thomas Smith, Dena Vahdani,

Roosje Pertz & Dara Sheikhi

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR - 2 DEC - 20.30

Influencer

Henk Rijckaert

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

ZA - 3 DEC - 20.30

Swingt het jaar uit

Nele Bauwens & The Whodads

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO - 8 DEC - 20.00

Zwaar leven (+16j)

Amelie Albrecht

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

9, 10, 11 & 12 DEC - 20.00 EN 15.00

Drinken de goden Duvel?

Toneelkring Vrij & Blij

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA - 10 DEC - 20.30

Welcome to the Rebellion!

Michael Van Peel

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

DO - 15 DEC - 20.30

Artificiële Intelligentie (try-out)

Lieven Scheire

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

Els De Schepper ziet ze vliegen

DO - 15 DEC - 20.30

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

VR - 16 DEC - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO - 15 DEC - 20.30

Rebel

Thomas Smith

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZO - 18 DEC - 14.30

Fientje Beulemans

Loege10

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

📺 Sing 2 (4/12 en 11/12)

DI - 6 DEC - 20.30

R.M.N.Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI - 6 DEC - 20.30

Where the Crawdads Sing

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 6 DEC - 20.00

Rebel

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Zillion

MA - 12 DEC - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 13 DEC - 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO - 18 DEC - 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI - 13 DEC - 20.30

Triangle of Sadness

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 13 DEC - 20.00

Las BestiasZaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

WO - 14 DEC - 20.00

Topgun. MaverickOverijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

DO - 15 DEC - 14.30

Nobody has to knowMeise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

DO - 15 DEC - 15.00 & 20.00

Madres paralelasWezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

MA - 19 DEC - 20.30

Triangle of SadnessVilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DI - 20 DEC - 20.00

CasablancaZaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72**Close**

19 & 20 DEC - 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI - 20 DEC - 20.30

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

📍 Rebel (6/12)

WO - 21 DEC - 20.00

H4z4rd

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR - 23 DEC - 14.00 EN 19.00

Donderslag in kasteel NederlooSint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

EXPO

TOT 2 DEC

The World from AboveWerner Roelandt
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

7 TOT 24 DEC

Three(s) of a kindRia Aerts
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

8 TOT 25 DEC

Kaarin PoppeKapelle-op-den-Bos,
GC De Oude Pastorie, 015 71 02 53

TOT 12 DEC

Fotomuze 2022Fotoclub Asse
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 14 DEC

Rachel Rose. Cave of TimeGrimbergen, CC Strombeek, 0
2 263 03 43

TOT 14 DEC

Performing ObjectsGrimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

14 DEC TOT 7 JAN

ColorSpotsCelle Vanhaverbeke
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

14 DEC TOT 22 JAN

God schiept... de mens schieptJosée Orinckx & Freddy Borms
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 31 DEC

Begga Vermaelen. LinodrukWezembeek-Oppem, cafetaria GC de Kam,
02 731 43 31

TOT 7 JAN

Beirut, Recurring DreamTanya Traboulsi
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

TOT 8 JAN

Alexandrië: vervlogen toekomst

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 8 JAN

Herman Teirlinck & Frans MasereelBeersel, Huis Herman Teirlinck,
www.huisvanhermanteirlinck.be

VARIA

DO - 1 DEC - 20.00

Nieuw België, een migratiegeschiedenisTom Naegels
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR - 2 DEC - 13.00

Asbest in de collectiePeter Loockx
Dilbeek, kasteel La Motte, 02 466 20 30

ZA - 3 DEC - 20.00

Nerorocksessie

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

DI - 6 DEC - 20.00

Het klimaat in crisisPhilippe Huybrechts
Hoeilaart, GC Felix Sohie,
02 657 05 04

DO - 8 DEC - 20.00

Missie 22Hetty Helmoortel
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

DO - 8 DEC - 20.00

De wonder wereld van de mathematicaAnn Doods
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

9 TOT 11 DEC

KerstmarktLion's Club
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI - 20 DEC - 20.00

Nieuwste ontwikkelingen in de sportHans Vandeweghe
Sint-Pieters-Leeuw, landhuis de Viron,
02 371 22 62

📍 Vind met deze QR-code de volledige cultuurkalender van december 2022 en januari 2023.

Als het te close wordt

In het ontroerende *Close* laat regisseur Lukas Dhont het onuitgesprokene langzaam, op een haast therapeutische manier, inwerken op zijn jonge hoofdpersonages en op zijn publiek. Een precare evenwichtsoefening die straks misschien een Oscar(nominatie) baart.

TEKST Tom Peeters - FOTO Filip Claessens

⌚ Lukas Dhont

Net zoals in *Un monde* van Laura Wandel, in 2022 de Belgische inzending voor de Oscars, neemt in *Close* de speelplaats een cruciale rol in. 'Het is de plek waar je voor het eerst echt geconfronteerd wordt met verschillende groepen, elk met hun codes, verwachtingen en normen', zegt Dhont.

Met zijn op tal van festivals reeds bekroonde tweede langspeelfilm focust hij op de sensuele vriendschapsband tussen twee jongens van 12 jaar. 'Onze maatschappij categoriseert die snel als iets seksueel en mijn twee hoofdpersonages reageren daar verschillend op', zegt de regisseur die tijdens zijn eigen jeugd ook met dit taboe worstelde. 'Ik heb spijt dat ik vrienden op afstand heb gehouden of misschien wel heb weggeduwd. Herkennen we allemaal niet de kracht om bij een groep te willen horen en daarbij onszelf een beetje te verraden? Op de leeftijd van mijn hoofdpersonages beschikte ik niet over het vocabularium om te spreken over de dingen die in mij omgingen.'

Het eerste kwartier van de film dompelt je onder in de onbevungen verbondenheid van de twee jonge hoofdrolspelers, overrompelende rollen van Eden Dambrine en Gustav De Waele. Daarna valt de realiteit bruusk binnen. 'Alsof onze maatschappij schrik heeft van alles wat zachtvaardig en teder is. Competitiviteit en onafhankelijkheid worden gevalideerd. De man werd ook lang op een piëdestal gezet, het vrouwelijke

verwaarloosd. De nadruk ligt altijd op datgene waarin we anders zijn. Empathie ontstaat pas als onze raakvlakken belicht worden.'

Fysieke cinemaat

Close slaagt er ondanks een dramatische wending wonderwel in om de verschillen niet te doen escaleren. 'Dat komt omdat ik zachtvaardig ben voor al mijn personages. Cinema moet het al te vaak hebben van helden én kwaaddoeners. Ik benader ook de antagonistenvanuit hun menselijkheid. Het is niet onlogisch dat jongeren die in het nieuws steevast geconfronteerd worden met oorlog en haantjesgedrag het moeilijk hebben met twee jongens die hun hoofd op elkaars schouders leggen.'

'Mijn droom om danser te worden, is op mijn twaalfde uit elkaar gespat omdat ik merkte dat men zich niet helemaal comfortabel voelde bij mijn manier van bewegen en ik op die leeftijd niet de moed had om je *m'en fou* te zeggen. Door met choreografen als Jan Martens en Sidi Larbi Cherkaoui te werken, is mijn filmtaal toch dichtbij de dans gebleven. Ik leg veel betekenis in beweging, decor, kostuums, kleur, geluid en muziek; minder in dialoog en het verbale.'

De vanzelfsprekendheid waarmee Dhont de twee belangrijkste landstalen in elkaar laat overvloeien valt op. 'Jongere generaties gebruiken Nederlands en Frans door elkaar. Waarom zou ik er dan poespas rond maken?

Dat mijn hoofdpersonages tweetalig zijn, beschouw ik als een cadeau. Zo kon ik samenwerken met talenten uit zowel Vlaanderen als Wallonië. Het publiek apprecieert dat we de twee talen naast elkaar laten bestaan zonder er veel betekenis aan op te hangen. Internationaal kan de film hierdoor breder gaan.'

Generatie-overschrijdend

Of het zal helpen om een Oscarnominatie in de wacht te slepen, is een andere zaak. 'In het buitenland vraagt men soms welke die andere taal is naast het Frans. Ik denk dat het generatie-overschrijdende karakter van de film een veel grotere troefkaart is. We bereikenveel jonge mensen, die heel erg bezig zijn met het deconstrueren van sociale codes en hokjes, met masculiniteit en femininiteit, met vriendschap tout court, zeker na een periode van disconnectie. Een oudere generatie apprecieert veeleer het nostalgische karakter van de film, wordt misschien terug gekatapulteerd naar een vriendschap die ooit is geweest. Daardoor slaat de film ook in Amerika aan, misschien zelfs bij de gemiddeld iets oudere stemgerechtigden voor de Oscars.' Uitkijken naar wat het wordt. ●

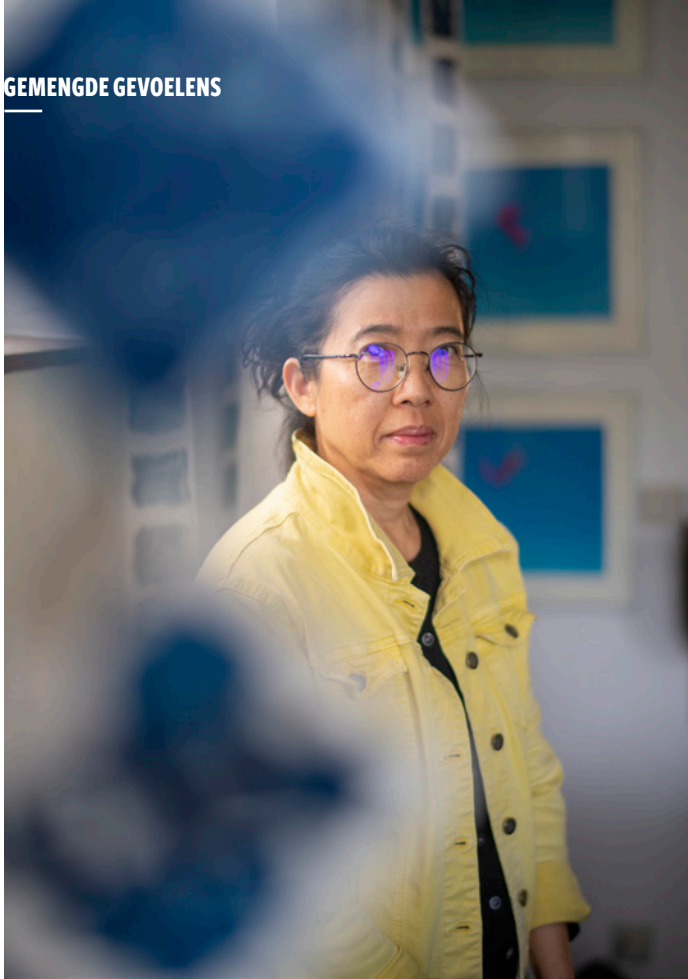
Close

19 & 20 DEC - 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI - 20 DEC - 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

FAVORIETEN VAN

Angela Grelet

**MOOISTE PLEK
IN HONGKONG**

Deep Water Bay,
een baai aan de
zuidelijke kust
van het eiland.

FAVORIET GERECHT

Rijstpannen-
koekjes.

MOOISTE**HERINNERING**

Mijn kinder-
tijd waarin ik
met school-
kameraadjes van
een heuvel gleed.

te snoeren, houdt haar bezig. Ze maakt er kunstwerken over. 'Die blauwe strepen beelden de gevangenis uit, de plek waar mensen van hun vrijheid worden beroofd. Ik maakte er een reeks over: *Run*.'

Waarom keert de blauwe kleur steeds terug in jouw werk? 'Misschien heeft het te maken met de blauwe substantie die de politie gebruikte om mensen tijdens de opstand in Hongkong uit elkaar te drijven? Of met het soort materiaal waarmee ik werk? Dat krijgt een blauwe kleur wanneer je het aan de zon blootstelt. Fascinerend vind ik dat.' Opvallend is dat de werken uit het plafond neerdalen. 'Mijn werk nodigt je uit om naar boven te kijken. Door je blik naar boven te richten, kan je nieuwe perspectieven zien. De kans dat je oplossingen ziet, is alleszins groter dan wanneer je naar je navel staart.'

Identiteit

'Doordat ik zelf in verschillende continenten heb gewoond, ben ik geboeid door de menselijke identiteit. In welke mate heeft onze afkomst een invloed op de manier waarop we naar anderen en naar onszelf kijken? In Europa kijkt men vaak naar mij als een Chinese, terwijl ik mezelf helemaal niet zo zie, precies omdat ik geloof in de vrije wil en de kracht van het individu.' Is haar kijk op identiteit met de jaren veranderd? 'Als mens evolueer je voortdurend. Je identiteit is dan ook een werk dat nooit af is. In welk land ik ook woonde, ik zag heel wat zaken die wij als mens delen. Ons intellect, rechtvaardigheidsgevoel, bereidwilligheid om te delen, de wil om het beter te doen,... ze zijn niet gebonden aan een continent, ze zijn eigen aan de mens. Wat ik misschien wel het allermooiste vind, is de manier waarop de mens in staat is om zichzelf in moeilijke omstandigheden te overstijgen.'

Samen oud worden

'Dat we in Tervuren zoveel prachtige natuur hebben, zie ik als een geschenk. Toch blijf ik een stadsmens. Dat merk ik wanneer ik me in een bos bevind. Iets in mij is dan bang dat ik verloren zou lopen en de weg naar huis niet zou terugvinden. Daarom ga ik ook meestal met mijn man in het bos wandelen.'

Hoe kijk je naar de toekomst? 'We zijn nu dertig jaar samen. We zijn verschillende persoonlijkheden. Wat we zeker gemeenschappelijk hebben, is dat we graag vanuit een breed perspectief naar de wereld kijken. Ik denk dat het die eigenschap is die ons samenbracht en ook samenhoudt. Natuurlijk zijn er in onze relatie ook al eens mindere momenten, maar daaruit leren we. Wat de toekomst ons precies zal brengen, weet ik niet. Wel weet ik dat het onze wens is dat we samen oud kunnen worden.' ●

Het brede perspectief

Kijk omhoog! Dat is wat Angela Grelet je met sommige van haar kunstwerken laat doen. 'Je wil niet naar je navel blijven staren.

Antwoorden op je vragen komen door zaken in een breder perspectief te bekijken.'

TEKST Nathalie Dirix - FOTO Filip Claessens

Angela Grelet groeide op in Hongkong. Daarna ging ze in Australië studeren. Na haar studies ontmoette ze haar echtgenoot Dominique met wie ze meerdere jaren in de Verenigde Staten en Frankrijk woonde. Sinds drie jaar verblijven ze in Tervuren. 'Mijn blik op de wereld verruimen, heeft mij altijd aangesproken. Zelf heb ik een goede tijd gekend in Hongkong. Toen ik er woonde, was er vrijheid. Niet grenzeloos, we wisten duidelijk

wat kon en wat niet. Dankzij die duidelijkheid was er een kader waarbinnen we een goed leven konden leiden. Jammer genoeg is de situatie vandaag heel anders.'

Blauw, blauw, blauw

Vrijheid. Het is een waarde die haar bijzonder nauw aan het hart ligt. Dat er zich op dit moment wereldwijd miljoenen mensen achter de tralies bevinden om hun de mond

FR De nouvelles perspectives

Les œuvres d'art créées par Angela Grelet de Tervuren invitent à regarder vers le haut. 'En élevant le regard, vous pouvez voir de nouvelles perspectives. Vous avez plus de chances de découvrir des solutions que si vous vous fixez sur votre nombril. Je suis fasciné par l'identité humaine. Dans quelle mesure nos origines influencent-elles le regard que nous portons sur les autres et sur nous-mêmes? Chaque individu est en constante évolution, son identité n'est jamais terminée. Je vois beaucoup de choses que nous partageons. Elles ne sont pas liées à un continent, elles sont propres à l'être humain. Ce que je trouve peut-être le plus beau, c'est la façon dont les humains sont capables de se transcender dans des circonstances difficiles.'